

Kršćanský odgoj i obrazovanje

Pouke iz Biblije — Priručnik za učitelje
Listopad, studeni i prosinac 2020.

Sadržaj

1. Odgoj i obrazovanje u Edenskom vrtu
2. Obitelj
3. Zakon kao učitelj
4. Oči Gospodnje — biblijski pogled na svijet
5. Isus kao Veliki Učitelj
6. Još nekoliko pouka Velikog Učitelja
7. Bogoštovlje u okviru obrazovanja
8. Obrazovanje i spasenje
9. Crkva i obrazovanje
10. Obrazovanje u umjetnosti i znanosti
11. Kršćanin i rad
12. Subota — doživljaj Božjeg karaktera i življenje u skladu s njim
13. Nebo, obrazovanje i vječno učenje

POUKE IZ BIBLIJE — Priručnik za učitelje — 4/2020.

Nakladnik: ZNACI VREMENA, Prilaz Gjure Deželića 77, 10000 Zagreb, Hrvatska • *Odgovorni urednik:* Neven Klačmer • *Urednik:* Mario Šijan • *Prijevod:* Dragana Todoran • *Lektura:* Marijan Malašić • *Korektura:* Ljiljana Đidara • *Tiskano u uredu nakladnika*

www.znaci-vremena.com • www.adventisti.hr

Početak mudrosti

“Gospodnji strah početak je mudrosti a razboritost je spoznaja Pre-svetog.” (Izreke 9,10)

Razmislite o navedenom retku. On zapravo obuhvaća dva blisko povezana pojma — “strah”, kao strahopoštovanje, divljenje Božjoj slavi i sili, i “razboritost”, “znanje”, kao spoznaju istine o Božjem karakteru. Dakle, razboritost, znanje i razumijevanje ukorijenjeni su u samom Bogu.

To je logično. Naposljetku, Bog je izvor svekolikog postojanja, Onaj koji je sâm stvorio i održava sve što postoji (Ivan 1,1-3; Kološanima 1,16.17). Sve o čemu učimo, sve što znamo o kvarkovima, gusjenicama, supernovama, anđelima, zlodusima, “poglarstvima i vlastima” (Efežanima 3,10) i o bilo čemu drugom — sve to postoji samo zahvaljujući Bogu. Stoga svako pravo znanje, mudrost i razboritost imaju svoj krajnji izvor u samom Gospodinu.

Sveto pismo jasno izjavljuje: “Bog je ljubav” (1. Ivanova 4,8), a sljedeći citat Ellen G. White to pobliže objašnjava: “Ljubav, temelj stvaranja i otkupljenja, također je temelj pravog odgoja. To jasno otkriva Zakon što ga je Bog dao da bude vodič života. Prva velika zapovijed glasi: ‘Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svom pameću svojom.’ (Luka 10,27) Ljubiti Njega, beskrajno i sveznajuće Biće, svom snagom, svom pameću i svim srcem najviši je razvoj svake sposobnosti. To znači da Božja slika treba biti obnovljena u cijelom biću — tijelu, umu i u duši.” (*Odgoj*, str. 15; u izvorniku 16)

Budući da je Gospodin izvor svekolikog istinskog znanja i svakog istinskog obrazovanja, kršćansko obrazovanje trebalo bi upućivati naš um na Njega i Njegovo otkrivenje o sebi samom. Preko prirode, preko pisane Riječi, preko Kristovog otkrivenja u toj pisanoj Riječi, dano nam je sve što je potrebno da bismo došli u spasonosni odnos s našim Gospodinom i istinski Ga zavoljeli svim srcem i dušom. Čak i priroda, premda narušena tisućama godina grijeha, kad se proučava iz perspektive koja nam je dana u Svetom pismu, još uvijek govori, i to moćno, o Božjoj dobroti i karakteru. Ali tek pisana Riječ, Sveto pismo, savršeno je mjerilo istine, najveće otkrivenje koje imamo o Bogu i o tome što je On učinio i što čini za čovječanstvo. Zato Sveto pismo i njegova poruka o stvaranju i spasenju mora biti srž svekolikog kršćanskog obrazovanja.

Apostol Ivan je tvrdio da je Isus Krist “Svjetlo istinito koje rasvjetljuje svakoga čovjeka” (Ivan 1,9). Drugim riječima, baš kao što preko Isusa svako ljudsko biće ima život, tako isto preko Isusa svako ljudsko biće prima neke zrake božanske svjetlosti i određeno razumijevanje istine i dobrote.

Međutim, svi smo mi zahvaćeni bitkom, velikom borbom, u kojoj nas neprijatelj duša marljivo nastoji spriječiti da primimo to znanje. Prema tome, ono što kršćansko obrazovanje obuhvaća, očito mora proučavateljima pomoći da bolje razumiju svjetlo koje nam Bog šalje s Neba.

Isus kaže: “Što, dakle, koristi čovjeku ako dobije cijeli svijet, a izgubi svoj život?” (Marko 8,36) Što vrijedi visoko obrazovanje u znanosti, književnosti, ekonomiji ili tehničkim granama ako ćemo se na kraju morati suočiti s drugom smrću u ognjenom jezeru? Odgovor je jasan, zar ne?

To je razlog zašto smo za ovo tromjesečje izabrali baš ovaj predmet. Što znači imati “kršćansko obrazovanje” i kako možemo kao crkva, na ovaj ili onaj način, pronaći put da ga svi naši vjernici steknu?

Ove Pouke iz Biblije pisali su dekani različitih adventističkih koledža i sveučilišta u Sjevernoj Americi

Odgoj i obrazovanje u Edenskom vrtu

PRVI DIO: Opći pregled

U početku nije bilo škola ni fakulteta; ali čak i bez knjiga, učionica ili interneta, znanje — bogato mudrošću i vrlinama — i dalje se prenosilo. Kroz paru koja je natapala zemlju (Postanak 2,6) možemo razaznati Božje obličje, učionicu u vrtu i dva nova učenika od praha zemaljskog, nedavno oživljena Njegovim životodavnim dahom (Postanak 2,7). Ne razmišljamo često o Edenskom vrtu kao o učionici u kojoj Bog sjedi kao Učitelj, ali pouka za ovaj tjedan vodi nas u tom smjeru.

Na početku Postanka javljaju se dva sloja pouka. Prvo, knjiga Postanka dopušta nam da hodamo u Adamovim i Evinim cipelama (ili, bolje rečeno, u otiscima njihovih bosih stopala) i prislušujemo predavanje koje Bog vjerojatno drži o povijesti stvaranja, svrsi i odgovornostima ljudske obitelji (Postanak 1,26-28), poukama iz prirode, razmišljanjima o braku (Postanak 2,18) i opomenama o neprijatelju i zabanjenom stablu (Postanak 2,27). Drugo, iz Postanka možemo učiti kao što bismo učili iz knjiga. Izvještaji o zmijskoj kušnji, o posljedicama nepovjerenja i neposlušnosti, dovođenje u pitanje i opravdanje Božjeg karaktera, što je sve učinjeno za spasenje, teme su za poučavanje i razmišljanje.

Poznavanje povijesnih temelja bilo koje grane akademskog rada uvijek donosi šire vidike i točnije razumijevanje. Kao što ništa ne može zamijeniti poznavanje Euklidovih aksioma u geometriji, tako je poznavanje početnih poglavlja Postanka važno za razumijevanje ostatka Biblije i cijelog izvještaja o otkupljenju.

DRUGI DIO: Komentar

Nevinost nasuprot lukavosti

U 3. poglavlju Postanka uvodni opis zmijske kao “lukave” ističe važan kontrast između zmijske i *adama* i njegove *iša*, čovjeka i njegove žene. Hebrejska riječ prevedena kao “lukava” (*'arum*) sadrži isti suglasnički korijen i slične samoglasnike kao i riječ *'arom*, “gol”, kojom se opisuje

Adamovo i Evino stanje u prethodnom retku. Kada se hebrejski čita naglas, 'arom/arum' doslovno se čita jedno za drugim i opominje čitatelja da je ovo igra riječi (paronomazija). Promatramo nevinu Evu kako stupa u arenu iskusnog i lukavog varalice. Ona i Adam jedu plod i od tog trenutka ništa više nije isto. Ali kako je zmija to ostvarila? Kako je upotrebom dvadeset šest riječi mogla postići da se bezgrešno biće, potpuno zadovoljno i zbrinuto, pobuni protiv Boga čija je bit čista ljubav (1. Ivanova 4,8)? Što god zmija učinila, bilo je uspješno. Pomnjinom raščlambom razgovora između zmije i Eve, vi kao učitelj možete pokazati koliko je Sotonina strategija bila lukava — i koliko je i danas uspješna, tisućama godina poslije.

Škola u Edenu i ispit poslušnosti

Eden nije bio samo vrt, već mjesto na kojem se poučavalo.

"Odgojni sustav, utemeljen u početku svijeta, bio je određen kao uzor ljudima u svim budućim razdobljima. Da bi se prikazala načela toga sustava, u domu naših praroditelja u Edenu bila je osnovana škola koja je trebala služiti kao uzor. Edenski vrt bio je učionica, priroda je bila udžbenik, sâm Stvoritelj bio je Učitelj, a roditelji ljudskog roda bili su učenici." (Ellen G. White, *Odgovj.*, str. 18; u izvorniku 20)

Međutim, nastavak Adamovog i Evinog odgoja ovisio je o njihovoj nepokolebljivoj vjernosti svim načelima i zapovijedima njihovog božanskog Učitelja. "Sve dok su ostali vjerni božanskom Zakonu, njihova sposobnost da spoznaju, uživaju i ljube trebala je rasti. Oni bi neprekidno stjecali nova blaga znanja, otkrivali nove izvore sreće i stjecali sve jasniju, potpuniju predodžbu o nemjerljivoj, nepresušnoj Božjoj ljubavi." (Ellen G. White, *Patrijarsi i proroci*, str. 31; u izvorniku 51)

Dakle, da bi se uvjerio u njihovu vjernost, Bog je stavio na kušnju njihovu poslušnost. "I stanovnici Edena su, poput anđela, stavljeni na ispit; svoj su sretni posjed mogli zadržati samo vjernošću Stvoriteljevu Zakonu. Oni su mogli ili poslušati i živjeti ili ne poslušati i umrijeti. Bog ih je načinio primateljima bogatih blagoslova, ali ako oni zanemare Njegovu volju, On, koji nije pošteđio anđele koji su pogriješili, nije mogao pošteđjeti ni njih. Prijestupom bi proigrali Njegove darove i donijeli sebi bijedu i propast." (*Isto*, str. 33; u izvorniku 53)

Posljednji ispit obuhvaćao je stablo i zabranu. "Usred vrta, u blizini stabla života, stajalo je stablo spoznaje dobra i zla. Bog je ovo stablo posebno odredio za provjeru njihove poslušnosti, vjere i ljubavi prema Njemu. Gospodin je zapovjedio našim praroditeljima da ne jedu roda s tog stabla i da ga ne diraju, da ne bi umrli. Rekao im je da slobodno mogu jesti sa svakoga stabla u vrtu, ali ako budu jeli od ploda s tog

stabla, sigurno će umrijeti.” (Ellen G. White, *Story od Redemption*, str. 24)

Bog nije samo poučio Adama i Evu da ne diraju plod ili da ga ne kušaju. On je poslao anđele da paru daju dodatnu uputu govoreći im da će zajedno biti jači kad se suoče s kušnjom nego kada su razdvojeni. “Anđeli su upozorili Evu da se ne odvaja od svog supruga dok je on bio zaokupljen dnevnim radom u vrtu; s njim je opasnost od kušnje bila manja nego kad je bila sama. Ali zaokupljena svojim ugodnim zadatkom, ona je nesvjesno odlutala od njega. Kad je primijetila da je sama, osjetila je strah od opasnosti, ali ga ona nije uvažila i zaključila je da je njezina mudrost i snaga dostatna da razluči zlo i suprotstavi mu se. Ne razmišljajući o anđeoskom upozorenju, ona je ubrzo promatrala zabranjeno stablo s mješavinom radoznalosti i divljenja.” (Ellen G. White, *Patrijarsi i proroci*, str. 34; u izvorniku 53,54)

Eva ne podređuje svoju radoznalost uputama i opomenama svojih anđeoskih učitelja, ili Boga, svojega Velikog Učitelja. “Eva se našla pred zabranjenim stablom gledajući plod radoznalo i zavidljivo. Vidjela je da je vrlo lijep i pitala se zašto je Bog tako odlučno zabranio da ga okuse i dotaknu. Sada se Sotoni pružila prilika. Obratio joj se kao da je pogadao njezine misli: ‘Je li istina da je Bog kazao da ne jedete sa svakoga drveta u vrtu?’” (Ellen G. White, *The Story of Redemption*, str. 32)

Zmijino uvodno pitanje na kraju je uništilo Evin pogled na svijet i potkopalo mnogo toga što je učena da njeguje i smatra istinitim. “Na kušačevo zavodljivo priznanje ona je uzvratila: ‘Plodove sa stabla u vrtu smijemo jesti. Samo za plod sa stabla što je nasred vrta rekao je Bog: Da ga niste jeli! I ne dirajte u nj, da ne umrete!’ Nato će zmija ženi: ‘Ne, nećete umrijeti! Nego, zna Bog: onog dana kad budete s njega jeli otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi, koji razlučuju dobro i zlo.’

Uzimanjem plodova s ovog stabla, objasnila je ona, oni će dosegnuti višu razinu postojanja i primiti uvid u šire područje znanja. Ona [zmija] je sama okusila sa zabranjenog stabla i, kao rezultat, stekla mogućnost govora. I tako je neizravno rekla da im je Bog ljubomorno zabranio, da se ne bi oni uzdigli i postali jednaki s Njim. Zbog ovih prekrasnih svojstava, mudrosti i sile, On im je zabranio da ga kušaju i čak dodirnu.” (Ellen G. White, *Patrijarsi i proroci*, str. 34; u izvorniku 54)

Ovaj izvještaj prikazuje odgoj u vezi s pogledima na svijet. Evin pogled na svijet prije pada bio je utemeljen na znanju o Bogu Stvoritelju koji je pružio izobilje svojim djelima stvaranja, potaknut jedino nesebičnom ljubavlju. Zabranjeno stablo stajalo je kao ispit i upozorenje da Adam i Eva, iako slobodni, ne trebaju živjeti neovisno o Bogu koji ih je stvorio. Međutim, zmija je prikazala drugačiju sliku nevinoj Evi na koju

se lako moglo utjecati. Koristeći se istim pojedinostima iz njihovog okruženja, ponovno je protumačila život u vrtu tako da je Boga prikazala kao 1) Onoga koji u najvećoj mogućoj mjeri ograničava ono što je dobro, 2) ugroženog od strane onih koji se služe silama zabranjenog stabla koje pružaju znanje i 3) Onoga koji je pogrešno informiran/obmanjivački raspoložen kada je riječ o smrtonosnim posljedicama vezanim za stablo. Tko ne bi posumnjao u ljubav takvog Boga? Kada je jednom ljubav narušena, osoba ispituje pouzdanost Božjih riječi i samo je mali korak dijeli od odbacivanja Njegove vlasti. To su učinili Adam i Eva i svi mi činimo isto. Zadaća je adventističkog odgoja i obrazovanja da okrene ovo početno izvrtanje Božjeg karaktera u umovima Njegovih djela stvaranja i zamijeni ga istinom o Bogu. Zahvaljujući tome što smo stvoreni na Božju sliku, na jedinstveni način odgovaramo ovom zadatku.

TREĆI DIO: Primjena

1. Stid, golotinja i strah ključni su motivi u izvještaju o kušnji. Golotinja i odsutnost stida uvodni su opisi prvog ljudskog para prije nego što su podlegli kušnji (Postanak 2,25). Uviđanje vlastite golotinje i nagoviješteni stid prvi su rezultati neposlušnosti (Postanak 3,7). Ponovimo, strah i stid utjecali su na Adama i Evu da se sakriju kada su čuli glas Adonaja Elohima, Gospodina Boga (Postanak 3,9.10). Gospodin ih čak pita kako znaju da su goli (Postanak 3,11). U izvještaju se ne koriste hebrejske riječi za grijeh, pobunu ili nepravdu. Što mislite, zašto? Na koje su načine stid i strah temeljni osjećaji ljudskog roda? Kako nam poznavanje Boga i Njegovog spasenja pomaže u odgovoru na ova pitanja?

2. Ljudi i dalje kršćanskog Boga vide kao Onoga koji ograničava. Koliko često smo čuli: Što je pogrešno u tome što činimo ovo ili ono? Koji je najuspješniji način da uklonimo tisućama godina staru mrlju na Božjem ugledu? Jedan je način da pokažemo da Bog i dalje ograničava samo jednu stvar od svojih djela stvaranja: grijeh. Činjenica da jedno stablo ima tisuću različitih plodova ne znači da nam Bog uskraćuje tisuću različitih stvari.

Obitelj

PRVI DIO: Opći pregled

”Život je škola.” Ovom mišlju počinje pouka, a u nastavku pokazuje da je obitelj naša prva učionica. Nijedno dijete nije previše malo da počne slušati o Božjoj dobroti. Pjesme i molitve o Božjoj veličini trebaju početi kraj kolijevke i trajati do groba.

Adam, Eva, Kajin i Abel zajedno sa svojim ženama, bili su prva obitelj na ovom svijetu. Nama je teško shvatiti kako bi izgledalo da vas jezgra ljudske povijesti promatra za stolom na doručku! Edenski vrt, bujan ali nepristupačan, još uvijek je u njihovom vidokrugu, da ne spominjemo anđela čuvara i njegov ognjeni mač. Nema sumnje da je izniman sjaj ovih prizora pokrenuo bezbroj pitanja u malim dječacima. “Bog Stvoritelj je to učinio?” uslijedilo bi nakon niza pitanja *zašto* i *kako* koja su nastajala u umovima ovih radoznalih dječaka. Odgovori Adama i Eve temeljili su se na onome čemu su svjedočili i na osobnom iskustvu koje su stekli s ovim Bogom Stvoriteljem. Mogli su širiti jednostavno Evanđelje koje je govorilo o božanskom Sinu koji će se jednoga dana roditi i stati na glavu zmiji prinijevši sebe na žrtvu (Postanak 3,15) kako bi ljudsku obitelj vratio u vrt i učinio da sve bude onako kako treba.

Slika o djetinjstvu i odgoju ovog božanskog Sina može se djelomično steći iz prvih poglavlja Evanđelja po Luki i Mateju. Ova slika upućuje pohvalu vrijednosti odgoja budući da Isus uči od svojega nebeskog Oca i poučava svećenike u Hramu (Luka 2,41-51).

U pouci se ističe komunikacija kao sredstvo poučavanja. Ukazuje na važnu činjenicu da je izgradnja odnosa ključna za uspješnu komunikaciju i poučavanje. Ova se misao dalje razvija u nastavku.

DRUGI DIO: Komentar

Ne možemo precijeniti utjecaj obitelji. Ona nas doslovno čini onakvima kakvi jesmo. Čak i tinejdžera koji se buni protiv svih vrijednosti koje njeguje njegova obitelj i dalje oblikuje ta obitelj, u ovom slučaju putem sukobljavanja, a ne pokoravanja. Međutim, mi se uvijek nadamo da će naše obitelji biti mjesto odgoja koji nas priprema za pobožnost, emocionalnu i odnosnu postojanost, intelektualna i profesionalna po-

stignuća i tjelesno blagostanje. Svaka od ovih tema obiluje mnoštvom informacija tako da ova pouka kao ključnu misao, možda često neopaženu, ali važnu da bi odgoj u svim područjima bio uspješan — naglašava potrebu za izgradnjom odnosa. Odnos između učitelja i učenika, bilo da su u tim ulogama roditelji i djeca ili učitelji i učenici, često određuje hoće li doći do uspješnog učenja.

Odnosi i odgajanje djece

Mnogi roditelji nadaju se da će zahvaljujući ranom poučavanju adventističkim idealima, učenjima i načinu života, njihova djeca postati vjerni adventistički kršćani, čija će ih posvećenost Bogu i crkvi motivirati na potpunu službu. Međutim, na žalost mnogih roditelja, ne samo da njihova djeca ne postanu adventisti u svojim mladim godinama, već se uopće ne izjašnjavaju kao kršćani. Njihov moralno neobuzdan način života čak nadmašuje način života njihovih vršnjaka koji nisu podizani u kršćanskom duhu. Nade roditelja su uništene i oni ostaju zbunjeni pitajući se što se dogodilo i u čemu su pogriješili.

Roditelji iskreno čine toliko toga što misle da je ispravno u odgajanju djece da bi na kraju poželi rezultate suprotne svojim očekivanjima. Naravno, djeca iz nebrojeno razloga mogu odbaciti adventistički odgoj; ali radi adventističke djece, postavimo si kao roditelji teška pitanja o odnosima, o tome što je pošlo naopako.

Koliko često roditelji i djeca međusobno dijele ono što im je u srcu? Može li dijete sa svojim roditeljima slobodno podijeliti svoje nade, strahove i nevolje? Pohvaljuju li roditelji svoje dijete kad učini nešto dobro ili je samo izloženo kritici kada učini pogrešku? Jesu li roditelji strpljivi dok dijete uči i usvaja nove aktivnosti i odgovornosti? Pokazuju li roditelji razumijevanje prema svojoj djeci, dok se i sami sjećaju kako je to biti dijete? Usmjeravaju li svoju djecu da uspostave zajednicu s Bogom? Ili umjesto toga jednostavno nameću vjerske pouke? Jesu li pouzdani i dovoljno zreli da priznaju svojoj djeci kada učine pogrešku i traže oprost? Ili stalno pokazuju naličje savršenstva koje su djeca svakako prozrela? Posvećuju li dovoljno vremena i pažnje svojoj djeci? Igraju li se s djecom? Njeguje li se između roditelja i djeteta poštovanje? Primjenjuju li roditelji stegu u mirnom okruženju vladajući sobom ili impulzivno u frustraciji i gnjevu? Izgovaraju li riječi i pokazuju djela ljubavi i nježne skrbi prema djetetu, da dijete zna da ga bezuvjetno vole? I lista se nastavlja...

Ovo su važna pitanja. Koliko god roditelji bili posvećeni poučavanju djece adventističkim vrijednostima, ako problemi kojima se bave prethodna pitanja nisu utkana u filozofiju njihovog roditeljstva, sve može

biti uzaludno. Postoje trenuci kada je vrijeme da se odlože knjige, uzme predah od kućnih poslova i provede kvalitetno vrijeme sa svojom djecom. Ulažite u odnose i dobitak će vjerojatno biti uspješan odgoj koji će kulminirati doživotnom posvećenošću Kristu i vječnim životom.

“I roditelji i učitelji u opasnosti su da zahtijevaju i naređuju previše, a ne ostvaruju odnos sa svojom djecom ili njihovim vršnjacima. Oni grade previše suzdržan stav i primjenjuju autoritet na hladan, nesuosjećajan način, što odbija umjesto da stvara povjerenje i ljubav. Kad bi češće okupljali djecu oko sebe i pokazivali zanimanje za njihov rad, čak i za njihovu igru, zadobili bi ljubav i povjerenje najmanjih, i pouka o poštovanju i poslušnosti bila bi mnogo spremnije usvojena jer ljubav je najbolji učitelj. Sličan stav prema mladima donijet će iste rezultate. Mlado srce spremno odgovara na dodir suosjećanja.” (Ellen G. White, *Fundamentals of Christian Education*, str. 58)

Isus i rabinska škola u Jeruzalemu

Izvjestaj o susretu dvanaestogodišnjeg Isusa i učitelja hebrejskog Zakona tijekom Njegovog posjeta Jeruzalemu u vrijeme Pashe kratak je ali zbijen. “Nakon tri dana nađu Ga u hramu gdje sjedi među učiteljima, sluša ih i postavlja im pitanja. Svi koji su Ga slušali divili su se Njegovu umu i odgovorima.” (Luka 2,46.47) Dakle, što Isusa kao učenika čini uzorom? Da bismo stekli uvid u to pitanje, pogledajmo sljedeću izjavu Ellen G. White: “U to je doba jedna prostorija povezana s Hramom bila odvojena za svetu školu po ugledu na proročke škole. Tu su se okupljali vodeći rabini sa svojim učenicima i ovamo je došao i Dječak Isus. Zauzevši mjesto kraj nogu ovih ozbiljnih, učenih ljudi, slušao je njihove pouke. Kao onaj koji čezne za mudrošću, postavljao je pitanja ovim učiteljima o proročanstvima i događajima koji su se tada zbivali i ukazivali na dolazak Mesije.

Isus se predstavio kao Onaj koji je žedan znanja o Bogu. ... Ovi učeni ljudi obratili su Mu se pitanjima i bili zadivljeni Njegovim odgovorima. S dječjom poniznošću ponavljao je riječi iz Pisma, otkrivajući im dubinu značenja koja ovim mudrim ljudima nikada nisu ni došla na um. Da su slijedili ove putokaze istine, koje je On istaknuo, pokrenuli bi reformaciju u tadašnjoj religiji. Došlo bi do buđenja dubokog zanimanja za duhovne istine, i kada bi Isus počeo svoju službu, mnogi bi Ga bili spremni prihvatiti.

Rabini su znali da Isus nije bio poučavan u njihovim školama, a ipak je Njegovo razumijevanje proročanstava daleko nadmašivalo njihovo znanje. Oni su razabirali da ovaj misaoni galilejski Dječak mnogo obećava. Poželjeli su Ga pridobiti za svog učenika, da bi postao učitelj

u Izraelu. Željeli su na sebe preuzeti Njegov odgoj, osjećajući da tako osobit um moraju osobno oblikovati.

Isusove riječi pokrenule su njihova srca onako kako nikada nisu bila pokrenuta riječima s ljudskih usana. ... Isusova mladenačka skromnost i ljupkost rastjerala je njihove predrasude. Nesvjesno su se njihovi umovi otvorili Božjoj riječi i Duh Sveti je govorio njihovim srcima.” (Ellen G. White, *Isusov život*, str. 50,51; u izvorniku 78—80) Svaki kršćanin zna da je Isus Učitelj nad učiteljima, ali koliko često smo čuli da je Učenik nad učenicima?

Prema tome, što Isusa čini uzorom? Njegovao je radoznalost i glad za znanjem o Bogu, što Ga je činilo pažljivim slušateljem. On postavlja pitanja pokazujući time da je aktivan, a ne samo pasivan učenik. On također spremno pruža odgovore. Pokazuje da može biti ranjiv jer svoje misli iznosi pred druge da ih prosuđuju, kritiziraju i potvrđuju. To gradi postojanost koja će Mu biti potrebna kada Njegove riječi kao odrasle osobe budu izazivale optužbe da je opsjednut zlodusima (Ivan 8,48) i zahtjeve za Njegovom smrću (Ivan 8,40). Međutim, Dječaka koji je govorio o Bogu od svoje dvanaeste godine (vjerojatno i prije), nisu mogli zastrašiti. Dobri učenici uvijek stvaraju najbolje učitelje.

TREĆI DIO: Primjena

Iako je obitelj prva učionica, nikome se ne jamči da će biti dobra. Možda ćemo mnoge stvari koje smo usvojili u obitelji morati zaboraviti. Ako imamo sreće, prihvatit ćemo nekoliko dobrih načela koja je vrijedno čuvati cijelog života. Razgovarajte o nekim od ovih pitanja u svojem subotnjoškolskom razredu da biste pokazali kako nam Bog pomaže da se nosimo s dobrim i lošim iskustvima u obiteljskom životu.

1. Koje su se loše stvari događale u vašoj obitelji za koje ste sebi rekli da ih nikada nećete prenijeti na svoju obitelj? Na koje su vam načine Bog i Pismo pomogli da prepoznate te loše stvari? Što vam je pomoglo da se one više ne pojave?

2. Na koje je načine Bog uzeo nevolje vašeg ne tako idealnog obiteljskog života i donio vam dobro?

Zakon kao učitelj

PRVI DIO: Opći pregled

Postoji određeni problem u odnosu prema Zakonu. To nije dobro jer Zakon i Bog koji ga je dao mogu nas mnogo toga naučiti. Kršćani su zbunjeni u vezi s ulogom Zakona u životu zbog Pavlovog naglašavanja da nismo “opravdani” djelima Zakona, već vjerom (Galaćanima 2,16). Ali odbaciti Zakon samo zato što ne djeluje u jednom području bilo bi kao kada bismo se oslobodili tostera zato što dobro ne usisava pod. Čini se da su ljudi postali zadovoljni spoznajom što Zakon ne čini, umjesto spoznajom što čini.

Međutim, oni koji su u ispravnom zavjetnom odnosu s Bogom nemaju razloga da osjete uznemirenost ili odbojnost prema Zakonu. Sposobnost da zajedno s Davidom kažemo: “O, kako ljubim zakon tvoj!” (Psalam 119,97) dobra je provjera njeguje li netko zdrav odnos prema Bogu i Zakonu. Ako ljudi pitaju: “Što je s Isusovom ljubavlju i milošću?” čeka ih iznenađenje. Najvažniji zakon od svega, *crème de la crème* svih zakona, jest zakon ljubavi. “Zato ljubi Jahvu, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom!” Ovo je najveća od svih zapovijedi; tako je učio i Isus (Ponovljeni zakon 6,5; Matej 22,36.37). Ako ljudi imaju problema sa zakonom, slažu li se oni uopće s tim zakonom? Dakle, slobodno možemo reći da od kralja Davida i kralja Isusa dolazi potvrda da Zakonu trebamo dati priliku kao učitelju o životu i otkrivenju Boga koji ga je dao.

DRUGI DIO: Komentar

Pismo

Kada namjeravate provesti večer s prijateljima, vjerojatno nećete predložiti: “Hajdemo čitati i proučavati zakone.” Razumljivo je zašto većina ljudi ima odbojnost prema Zakonu u Bibliji. Najvećim dijelom postoji obeshrabrujući krug 1) danih ili ponovljenih zakona, 2) prekršenih zakona i 3) Božjeg gnjeva i strašnih posljedica njihovog kršenja.

Ovaj krug neprestano se ponavlja do točke kad se mi kao čitatelji uznemireno pitamo: “Koji je bio problem izraelskog naroda? To su najtvrdoglaviji pobunjenici na licu zemaljskom.” Trideset sekundi smo za-

prepašteni zbog padova Izraela, a onda se nešto dogodi. Polako odvrćamo pogled od izraelskog naroda i umjesto toga promatramo ogledalo u kojem vidimo odraz svojega osobnog iskustva. Ako smo iskreni, uvidamo neke upadljive sličnosti s Izraelcima i, poput kralja Davida koji nesvjesno osuđuje sebe nakon što čuje Natanovu priču, mi čujemo kako nam Zakon objavljuje: “Ti si taj čovjek!” (2. Samuelova 12,7)

Dakle, što možemo naučiti iz ovog začaranog kruga Zakona, grijeha i osude — kruga koji mnogi kršćani rješavaju jednostavno odbacujući biblijski Zakona i/ili prerano skačući na teme o oprost, milosti i spasenju? Odgovor nalazimo u Božjem proročanstvu o Izraelovoj pobuni objavljenom Mojsiju i Izraelu: “A narod će se ovaj dići da čini blud idući za tuđim bogovima ... mene će napustiti i prekršit će moj Savez.” (Ponovljeni zakon 31,16) Izraelci tada uče pjesmu koja se sastoji od 43 retka (Ponovljeni zakon 32) koju nikada neće zaboraviti (Ponovljeni zakon 31,21) i koja točno razjašnjava to proročanstvo. To se sve događa na pragu Obećane Zemlje i nebrojenih pratećih blagoslova.

Ovdje saznajemo nešto bitno o samom Bogu. Kakvo je to Biće koje voljno stupa u zavjetni odnos s narodom za koji unaprijed zna da će Mu biti nevjeran? Toliko mnogo odnosa koje mi ljudi ostvarujemo temelje se na riziku i vjerojatnosti. Mi stupamo u brak s očekivanjem da će nam bračni drug biti vjeran do smrti. Da nismo sigurni u to, vjerojatno ne bismo to učinili; da smo sigurni u njegovu nevjeru, sigurno ne bismo stupili u taj brak. Prijateljstva nastaju na pretpostavci da različite strane neće postati neprijatelji koji će jedno drugom zariti nož u leđa. Pa ipak, Bog Izraelaca, naš Bog, prihvaća nas raširenih ruku znajući da će Mu nož u leđa zariti naši grijesi i pobuna. To je zadivljujuća milost.

Ipak, ova milost najjasnije se uočava kada se promatra kroz taj obeshrabrujući krug vezan za zavjetni narod koji je pozvan da ostvari zajednicu s Bogom utemeljenu na Njegovim zapovijedima i zakonima, nakon čega slijedi velika neposlušnost. Ovakvo gledište otkriva Božje srce ljubavi i milosti čak i prije nego što su obećanja o spasenju i opraštanju jasno iznesena. Sama činjenica da On ulazi u posvećeni odnos s ljudima kao što smo mi, čudo je samo po sebi. Njegova kasnija obećanja o spasenju, opraštanju i obnovi izlaze iz božanskog srca koje računa cijenu naše pobune i grijeha i zaključuje da je cijena mala u odnosu na priliku da bude s nama cijelu vječnost.

Za razgovor: Brzo saznajemo da ovaj Zakonodavac nije megaloman koji jednostavno pokušava nametnuti vlast svojim djelima stvaranja. Njegova spremnost da stupi u savez s ljudima za koje zna da će ga prekršiti uči nas nečemu o Njegovom karakteru. Čemu nas uči?

Pismo

Odsjek od ponedjeljka iznosi kako je Bog Mojsiju, prije nego što je umro, dao pjesmu koju je izraelski narod trebao naučiti (Ponovljeni zakon 31,21). Ova pjesma imala je zanimljivu svrhu. Bog kaže da će se narod, nakon što uđe u zemlju i izobilje, okrenuti drugim bogovima i prekršiti Savez sa svojim Bogom. Kao što se i očekivalo, uslijedile su nesreće i zavjetna prokletstva. Možemo zamisliti žalosno iskustvo prelaska s visina napretka do desetkovanja od gladi i rata (Ponovljeni zakon 32,23-25). “Zašto nam se ovo događa?” kao da čujemo kako u očaju vape. “Prinosili smo žrtve bogovima i oni su nas blagoslivljali i štitili.” (Ponovljeni zakon 32,17; Hošea 2,5.8) Upravo je u tom trenutku pomutnje, kada je Izrael žeo Božji gnjev zbog svoje neposlušnosti, bilo vrijeme za ovu pjesmu.

Pjesma je snažna (Ponovljeni zakon 32). Govori o Božjoj dobroti u odnosu na pokvarenost Njegovog naroda. Ona ih poziva da se “spomenu ... dana pradavnih” kada se Bog brinuo o njima “noseći ih na svojem perju” (Ponovljeni zakon 32,7.11 — Varaždinska Biblija). Na kraju, usred izobilja, zaboravili su Boga i umjesto Njemu žrtve su prinosili “zlodusima” (Ponovljeni zakon 32,17). Redci od kojih se para srce govore o tragičnim posljedicama koje slijede. Međutim, ima nagovještaja da Bog nije potpuno zaboravio svoj narod: “Pravdu će Jahve dati svome puku, sažalit se nad slugama svojim”, i: “Ja usmrćujem i oživljujem; ja udaram i iscjeljujem ... očistit ću od grijeha zemlju svog naroda.” (Ponovljeni zakon 32,36.39.43) Bog je svoj narod naučio pjesmu koja će, iako okrutno iskrena, odgovoriti na sva njihova pitanja. Reći će im o njihovom podrijetlu kao narodu, o Bogu kojega su odbacili, o nemoćnim bogovima s kojima su Ga zamijenili, o razlogu zašto su u zbrci u kojoj se nalaze i o nadi u budućnost.

Pjesma se pjevala naraštajima i služila je kao opomena i odvratanje od napuštanja Boga njihovih otaca; ali na vrhuncu napretka i sigurnosti, sigurno je zvučala neobično i nevažno, ako se uopće i pjevala. Ali sada kada su doživjeli zbrku koju su sami stvorili, pjesma iz njihovih usta služi kao “svjedok” protiv njih (Ponovljeni zakon 31,19). Bog je unutar kolektivnog duha izraelskog naroda otkrio kakva će biti njihova sudbina ako se ne odupru idolopoklonstvu okolnih naroda.

Ova pjesma je tragična, ali za poučavanje je izvanredna. Ona jasno iznosi posljedice zavjetne nevjernosti. Odgovara na pitanja koja se postavljaju zbog strašnih nedaća nastalih zbog ratnih pustošenja i prirodnih sila. Ona stavlja krivnju na izraelska ramena i oslobađa Boga od krivnje u skoro potpunom uništenju Njegovog naroda. Može li se netko sjetiti bolje metode za sprečavanje nacionalne nesreće nego da uvrsti

proročku pjesmu u narodnu usmenu predaju govoreći što će se dogoditi njihovoj zemlji ako odbace Boga koji im ju je darovao?

Za razgovor: Tko u određenom trenutku nije poželio zaviriti u budućnost da bi donio bolje odluke u sadašnjosti? Bog je u velikoj mjeri ispunio ovu želju. Kada bismo barem pročitali što On govori u proročanstvima. Ironija je u tome što su Izraelci, čak i s proročkom pjesmom na usnama, i dalje išli pravo prema najgorem mogućem raspletu (Daniel 9,13-15). Što nas taj ishod uči o prednostima i manama poznavanja budućnosti?

TREĆI DIO: Primjena

Čitanje i razmišljanje o Zakonu uz molitvu prvi je korak u njegovoj primjeni. Ne govorimo samo o Deset zapovijedi. One će uvijek imati posvećeno mjesto i u kršćanskim i u judaističkim krugovima, i tako treba biti. Kada su stari govorili o Zakonu, mislili su na Toru ili Petoknjižje. Kada to shvatimo, "Zakon" dobiva definiciju koja zahtijeva proširenje: izvještaj o Edenskom vrtu; Zakon su svi izvještaji o Abrahamu; Zakon je razdvajanje Crvenog mora itd. Zato se "Zakon" također na odgovarajući način prevodi kao "poučavanje" ili "upute". Ako ga tako razumijemo, u naslovu pouke javljaju se srodne riječi — "Poučavanje kao učitelj". Da, svi se nadamo da će nas poučavanje koje nam je Bog dao nečemu naučiti. Bilo bi čudno drugačije razmišljati, i kako je žalosno što je katkad poučavanje (odnosno Zakon) posljednje mjesto na kojem (čak i kršćani) traže upute. Bilo bi smiješno da nije žalosno. Čitanje tekstova o Zakonu u Bibliji uz molitvu, s marljivim upućivanjem na podatke iz Novog zavjeta, treba nas držati na uravnoteženom putu učenja, življenja i ljubavi prema Božjem zakonu.

Oči Gospodnje — biblijski pogled na svijet

PRVI DIO: Opći pregled

Ne možemo cijeli dan analizirati i ispitivati je li svako uvjerenje kojega se držimo istinito ili nije. Imamo posao, obitelj i odgovornosti koje obično onemogućavaju da se potpuno posvetimo razmišljanju o određenim pitanjima. U jednom trenutku u svojem misaonom životu biramo određeni broj načela koja smatramo istinitim. Ova načela imaju široku primjenu i obično se odnose na pitanja podrijetla, smisla, moralnosti i sudbine. Ona će zajedno oblikovati naš pogled na svijet. Ovaj pogled na svijet postaje leća kroz koju promatramo svijet i kroz koju obrađujemo, uključujemo ili ispitujemo informacije koje dolaze do nas.

Ova pouka usredotočuje se na potrebu poučavanja biblijskog pogleda na svijet. Ona uspoređuje ovu potrebu s naturalističkim/materijalističkim pogledom na svijet (tj. gledištem da ne postoji ništa natprirodno i da se sve može objasniti i svesti na fiziku i kemiju). Suprotno tome, u središtu biblijskog pogleda na svijet nije samo tvrdnja da Bog postoji, već da On ostvaruje odnos sa svojim djelima stvaranja. Njegova stvaralačka sila objašnjava postojanje svemira, uključujući i nas. Njegova otkupiteljska sila otkriva Njegovo srce, prikazuje Njegove namjere da obnovi svemir i čovječanstvo i osigura našu budućnost. Pogledi na svijet koji se udaljavaju od biblijskog svjedočanstva — na primjer naturalistička teorija o evoluciji — lako može potkopati čovjekovu vrijednost. Ovu istinu jasno možemo uočiti u strašnim primjerima u nastavku.

DRUGI DIO: Komentar

Ilustracija

“Pogled na svijet” jedan je od onih izraza za koje se kaže da imaju veliko značenje; ali s obzirom na to da naši dani teku baš dobro bez izričitog oslanjanja na njega, u napasti smo povjerovati da je njegova važnost precijenjena. Dok raspravljate o ovome ili onome u šetnji s prijateljem, rijetko kad razgovarate o načelima logike ili o konkurent-

nim etičkim paradigmama. Ali dopustite da vas ta šetnja povede do Krvave ulice, do koncentracijskog logora Buchenwalda u Njemačkoj i tada pogledi na svijet poprimaju zastrašujuće značenje. Buchenwald, zajedno s drugim koncentracijskim logorima u vrijeme Drugoga svjetskog rata, bio je dio nacističkog istrebljivačkog stroja za ubijanje Židova, političkih neistomišljenika, Roma i drugih “nepoželjnih” ljudi. Poslušajte kakvo je objašnjenje o podrijetlu ove noćne more dao Viktor Frankl koji je preživio holokaust.

”Ako čovjeku predočimo pojam čovjeka koji nije točan, možemo ga iskvariti. ... Upoznao sam se s posljednjom fazom te iskvarenosti u drugom koncentracijskom logoru u kojem sam boravio, Auschwitzu. Plinske komore u Auschwitzu bile su konačna posljedica teorije da čovjek nije ništa drugo do proizvod naslijeđa i okruženja — ili, kako su nacisti rado govorili, ‘krvi i soli’. Apsolutno sam uvjeren da su plinske komore u Auschwitzu, Treblinki i Maidaneku bile u osnovi pripremljene ne u nekom stožeru u Berlinu, već za stolovima i u učionicama nihilističkih znanstvenika i filozofa.” (Viktor Frankl, *The Doctor and the Soul: From Psychotherapy to Logotherapy* [New York: Random House, 1986.], str. 27)

To je razlog zašto je pogled na svijet važan. On može oblikovati stvarnost u kojoj svjetlo postaje tama, a tama svjetlo, u kojem je zlo dobro, a dobro zlo (Izaija 5,20). U razumskom smislu naivno je i uskogrudno objasniti zvjerstva jednostavno nazivajući zločince “čudovištima” ili nekim drugim epitetom koji označava nedostatak ljudskosti a ne objasniti zašto ljudi čine to što čine. Mnoga “čudovišta” u povijesti pokazala su ljubav prema svojoj supruzi i djeci, zbijala šale s prijateljima, ljuljala svoju nasmijanu unučad na koljenu i ustajala svakog jutra da bi činila zvjerstva. To je razlog zašto je pogled na svijet važan. I to je razlog zašto odgovor na pitanje psalmista: “Pa što je čovjek da ga se spominješ?” (Psalam 8,5) mora uvijek početi sljedećim riječima: “Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih.” (Postanak 1,27)

Postoji li neka religija ili filozofski sustav koji više cijeni ljudski život od kršćanske tvrdnje da su ljudi stvoreni, voljeni nositelji obličja jedinog Boga? Ova istina obuhvaća vjerovanje da su kršćani, uključujući i adventiste, u određenom smislu zaštitnici vrijednosti i dostojanstva ljudskog roda i da trebaju osuditi suprotne poglede na svijet, visoko uzdižući pravo značenje čovjeka.

Neki mogu pomisliti da je velika zabluda braniti dostojanstvo ljudskog roda u suvremenom dvadeset prvom stoljeću: ali (postmodernistički) sekularizam ima problema s određivanjem objektivne ljudske vrijed-

nosti (ili bilo čega “objektivnog”). U sada čuvenoj debati između kršćanskog apologeta Grega Bahnsena i ateista Gordona Steina, netko od prisutnih postavio je pitanje zašto je Hitlerova Njemačka bila pogreška. Predstavljajući ateistički stav, Stein nije mogao dati bolji odgovor rekavši da se ono što je Hitler učinio suprotstavlja moralnom “konsenzusu” zapadne civilizacije. U osnovi, bio je pogrešan jer je zapadna civilizacija takvo ponašanje (primjerice genocid) osuđivala. Unutar takvog moralnog pogleda na svijet, da je iz nekog razloga mišljenje zapadne civilizacije bilo suprotno, onda bi se sve što su nacisti učinili moglo lako smatrati moralnim. Ne zaboravite, Gordon Stein nije neki nacistički propagandist iz tridesetih godina prošlog stoljeća. On je američki znanstvenik židovskog podrijetla koji je sudjelovao u debati na Kalifornijskom sveučilištu u Irvineu 1985. godine.

Zapazite da se ni Stein ni nacisti ne slažu s pogledom na svijet koji vidi vrijednost ljudskog roda. Steinov okvir moralnosti koji određuje većina ima isto toliko utjecaja na suzbijanje zla kao papirnati tigar. Na kraju, onaj tko se slaže s ovim moralnim pogledom na svijet logično će zaključiti da ne postoji objektivna moralna obveza zbog koje bi se odupro većini i jednostavno će učiniti ono “što se njemu čini dobro” (vidi Izreke 21,2; Ponovljeni zakon 12,8; Suci 21,25). Činjenica da loši režimi ili pojedinci dolaze i odlaze može se očekivati; uznemiravajuće je da se pogledi na svijet koji su ih oblikovali i dalje mogu čuti “za stolovima i učionicama nihilističkih znanstvenika i filozofa”.

Pogled na svijet i zakon

Većina ljudi rekla bi da su suglasni s pogledima na svijet koji podupiru neki oblik držanja zakona. Međutim, ako je njihov pogled na držanje zakona prvenstveno pod utjecajem zakonskih propisa njihove zemlje, možda postoji ključna razlika između judeokršćanskog shvaćanja zakona i drugih odredaba.

Dr. Joel Hoffman iznosi rijetko spominjanu razliku između Deset zapovijedi i drugih zakonskih propisa. On daje primjer proračunatog tinejdžera koji namjerava osigurati svoju financijsku budućnost time što će se oženiti bogatom starijom ženom, ubiti je i suočiti se sa sedam do dvanaest godina zatvora. On procjenjuje posljedice; izići će iz zatvora kada bude imao tridesetak godina, ali će biti bogat do kraja života. Zaključuje da mu se to isplati.

Hoffman zatim govori da u američkim zakonima ne postoji ništa što kaže da vam nije dopušteno praviti takvu kalkulaciju. Ni u jednom američkom zakonu ne stoji da ne smijete počinuti zločin ako ste voljni provesti određeno vrijeme u zatvoru.

Po tome se razlikuju Deset zapovijedi, pogotovo zato što one ne navode posebne posljedice za neposlušnost. To je moralni Zakon, a ne pravni. Naravno, poslije ove zapovijedi također ulaze zakonske propise izraelskog naroda. Ali zapovijedi nam govore što da činimo i što da ne činimo ne zato da bismo izbjegli određene posljedice, već zato što Bog govori što je u moralnom smislu ispravno, a što pogrešno, što američki zakoni (Amerika je u ovome vjerojatno slična drugim zemljama) ne čine. Možda je to također razlog što se Deset zapovijedi ne nazivaju “zapovijedima” (*micvot*), već “riječima” (*debarim*) (Izlazak 20,1). (Vidi Joel M. Hoffman, “Interpreting Language”, n.p. [citirano 22. prosinca 2018.]. Online: https://www.youtube.com/watch?v=ek_q0qvFBqE)

Kao adventistički kršćani koji poučavaju druge, trebamo objaviti jedinstvenost Božjeg zakona sljedećem naraštaju. Mi Deset zapovijedi često nazivamo zakonskim propisima da bismo “uplašili” mlade ljude i time ih naveli na poslušnost, ali tako možemo lišiti Božji zakon njegov jedinstvenog moralnog autoriteta. Svaki bezumni tiranin može donijeti zakon na osnovi iznenadne odluke i zapovjediti pokornost po cijenu smrti. Umjesto da motiviramo ljude da poštuju Božje zakone navodeći strašne posljedice, možda kao učitelji možemo iznijeti kakva je prednost poznavanja i razumijevanja Božjeg moralnog Zakona. I to je samo početak. Ovaj moralni Zakon i načela utisnuti u naše srce i um Duhom Svetim tako da možemo odražavati Njegov karakter, prednost je koja nadilazi naše razumijevanje, da ne spominjemo velike i nebrojene blagoslove koji slijede (Jeremija 31,35; Rimljanima 8,4). Ako to usporedimo sa svjetskom, u velikoj mjeri nejasnom moralnošću i kasnijom boli, ponadali bismo se da će ljudi poželjeti učiti o Božjem zakonu kako bi se njihov život promijenio pod njegovim utjecajem (Izaija 60,1-3; Mihej 4,2).

TREĆI DIO: Primjena

Za razgovor:

1. Koji prevladavajući pogledi na svijet ostavljaju otvorena vrata da zlo i nasilje steknu uporište u društvu? Kako objašnjavamo da ove poglede na svijet zastupaju pojedinci koji su iznimno ljubazni i koji, kako kaže poslovice, “ne bi ni mrava zgazili”?

2. Frankl iznosi definiciju čovjeka i posljedice te definicije: “Kada čovjeka predstavimo kao automata refleksa, kao umni stroj, kao skupinu instinkata, kao žrtvu nagona i reakcija, kao čisti proizvod instinkta, naslijeda i okruženja, mi hranimo nihilizam kojem je suvremeni čovjek u svakom slučaju sklon.” Na koje načine teorija o evoluciji podupire ovaj opasni pogled na svijet?

3. Kršćanski pogled na svijet ima uzvišeni stav o ljudskom rodu. Navest ćemo dva razloga za takav stav:

a) Bog nas je stvorio; mi smo, prema tome, Njegovi, i prema nama se treba ophoditi u skladu s Njegovim kriterijem, ne kriterijem nekoga drugog (Izaija 43,1).

b) Mi smo otkupljeni krvlju Božjega Sina i zato je naša vrijednost nemjerljiva (Otkrivenje 5,9).

Navedite sve nesreće koje nas muče, kao društvo i kao pojedince, koje će se makar početi rješavati ako se prethodne dvije biblijske istine sjedine u jedan pogled na svijet.

Isus kao Veliki Učitelj

PRVI DIO: Opći pregled

Kad nikada ne bismo saznali nijednu riječ koju je Isus izgovorio, i dalje bismo cijeli svoj život učili od Njega. Činjenica da je napustio Nebo i došao na ovaj svijet, kao i Njegova djela koja je činio dok je bio ovdje, mnogo govore. Možda je to razlog zašto sve novozavjetne poslanice malo navode Isusove riječi, ali umjesto toga govore o tome tko je On i kakvim je životom živio.

S Isusom dobivamo “dva za jedan”. Upoznajući Njega, saznajemo o Drugom. “Filip mu reče: ‘Gospodine, pokaži nam Oca, i dosta nam je.’” (Ivan 14,8) Možemo zapaziti bolno iznenađenje i čuđenje u Isusovom glasu dok odgovara: “Toliko sam vremena s vama ... i ti me, Filipe, nisi upoznao?” (Ivan 14,9) On je očekivao da Njegovi učenici znaju ono što je znao pisac Poslanice Hebrejima, da je On “odsjev njegova sjaja i otisak njegove [Božje] biti” (Hebrejima 1,3). U Novom zavjetu Isus otkriva kakav je Bog. Njegovo lice otkriva Božje lice (2. Korinćanima 4,6). Kada poučavamo iz Biblije, trebamo iznositi nauk u svjetlu Božjeg karaktera. Ovaj karakter najbolje se vidi u Jedinome koji može isključivo reći: “Tko je vidio mene, vidio je i Oca.” (Ivan 14,9) Dakle, bez obzira na iskustva ljudi, broj citiranih biblijskih tekstova ili naklonost prema nečijim vjerskim učenjima, Kristov život uvijek mora služiti kao sredstvo koje upotpunjuje i ispravlja naš opis Boga.

DRUGI DIO: Komentar

Ilustracija

Dakle, tko je Isus iz Nazareta? Odgovor često ovisi o tome tko ga postavlja. Na jednom sastanku, pastor iz druge vjerske zajednice pitao me je što mislim o Isusu. Zbog konteksta i onoga tko mi je postavio ovo pitanje, znao sam što želi. On nije želio znati je li Isus Mesija ili otkrivenje Oca ili naš najbolji Prijatelj. Želio je znati vjerujem li da je Isus vječni, prapostojeći, svemogući, sveznajući Bog. Učenici su, s druge strane, dali drugačiji odgovor od mene. U Matejevom izvještaju odgovor glasi: “Ti si Krist, Sin Boga živoga!” (Matej 16,16) Luka to kaže još sažetije: “Božji Mesija” (Luka 9,20), a Marko jednostavno kaže: “Ti si

Mesija.” (Marko 8,29) Očito je da je Isus kao Mesija tijekom svoje službe bio predmet rasprava. Kako vrijeme protječe, mijenjaju se i sporna pitanja o Isusu. Iako se Isus ne mijenja, na osnovi konteksta i naših slušatelja može biti korisno prilagoditi način na koji Ga predstavljamo.

O Isusu se može govoriti na različite načine. Imajte na umu da slušatelji sužavaju opcije. Evo jednog primjera: mladić na samrtnoj postelji nema potrebu slušati o sjedinjenju Isusove božanske i ljudske naravi. Njemu treba Prijatelj koji će mu pružiti utjehu. Na drugim mjestima pruža se prilika za znanstvene rasprave o pojedinostima vezanim za Kristovu narav. Vrlo je važno da kao učitelji prepoznamo različite prilike za službu i da Krista dovoljno dobro poznajemo da govorimo o Njemu iz pravog kuta, koji najbolje odgovara trenutku.

Pismo

Predavanje baklje podsjeća nas na grčke trkače koji su dodavali baklju u štafeti u kojoj posljednji trkač prolazi kroz cilj s bakljom u ruci. Pismo ukazuje na predavanje baklje koje je istodobno uzbudljivo i ozbiljno. Kao što se iznosi u pouci, Isus je došao pokazati kakav je Otac. U određenom smislu, Otac je predao baklju Sinu kako bi Sinovo lice nama osvijetlilo Očev karakter. Evo nekoliko biblijskih odlomaka koji o tome govore:

— “Sin (Isus) koji je **odsjev njegovu sjaja**” (Hebrejima 1,3a)

— Isus je “**otisak njegove biti**” (Hebrejima 1,3b)

— “Svjetlo sjajne Radosne vijesti Krista, **koji je slika Božja**” (2. Korinćanima 4,4)

— “Da osvijetli spoznaju **slave Božje na licu Kristovu**” (2. Korinćanima 4,6)

— “Tko je vidio mene [**Isusa**], **vidio je i Oca.**” (Ivan 14,9b)

Nema sumnje da novozavjetni pisci žele da zaključimo kako gledajući Isusa dobivamo točnu sliku Oca.

Dakle, Isus prelazi svoju dionicu utrke. Predaje li baklju? Da, predaje. Naravno, On ostaje i uvijek će ostati najsavršenije obličje svojega Oca, ali On predaje baklju svojim sljedbenicima u obliku zajedničke odgovornosti i prednosti.

Zapazite nalog koji On daje učenicima — koji može biti čak i veći od onoga što se obično naziva Velikim nalogom (Matej 28,18-20). Nakon što je dvaput objavio mir svojim učenicima, On kaže: “Kao što je mene poslao Otac, tako i ja šaljem vas.” (Ivan 20,19.21) Nikada nije ta kratka riječ “kao” bila toliko pojačana takvim značenjem. Kao što je Otac poslao Isusa da pokaže svijetu tko je On (Otac), Isus sada šalje nas da pokažemo svijetu tko je On (Isus). Baklja je predana.

Nije čudo što On ovaj sveti teret polaže na pleća učenika između dva svoja osnažujuća čina. Prvo, On im se obraća riječima “mir vam” dok im pokazuje svoje ožiljke. On polako odvezuje svoju haljinu da mogu vidjeti i dodirnuti mjesto na kojem je proboden kopljem i Njegove ruke s ožiljcima staviti u svoje. “Opipajte me i ustanovite!” (Luka 24,39) I dok stoje okupljeni oko svojega uskrslog Spasitelja, On ponovno kaže: “Mir vama!” — kao da stvara povezanost između svojih rana i mira kojim ih blagoslivlja (Ivan 20,19-21). Oni sada imaju mir — *šalom* — koji nadilazi svako razumijevanje i vodi ih k pomirenju s Bogom (Filipljanima 4,7; Rimljanima 5,1). On im zatim govori da ih šalje kao što je Otac poslao Njega, ali ne prije nego što učini posljednje djelo. Dahnuo je u njih i rekao: “Primito Duha Svetoga!” (Ivan 20,22) To će biti tajna njihovog uspjeha. Obnavljajući i osnažujući utjecaj Božjega Duha osposobit će ih da navijeste svojeg Spasitelja.

Razmišljajući o Isusu koji predaje baklju otkrivenja svojem narodu, na um nam dolaze brojni redci koji ističu misao da smo stvoreni i otkupljeni.

1. Isus je jasni Božji otisak (Hebrejima 1,3), a ljudski rod stvoren je na Božju sliku, kao što čitamo: “Načinimo čovjeka na svoju sliku.” (Postanak 1,26)

2. Isus je Božji otisak, a mi trebamo biti obnovljeni na Isusovu sliku: “Jer koje je predvidio, one je i predodredio da budu jednaki slici njegova Sina.” (Rimljanima 8,29) “A mi svi koji gledamo slavu Gospodnju, preobražavamo se u tu istu sliku.” (2. Korinćanima 3,18)

3. Isus je svjetlo svijetu (Ivan 8,12), ali smo i mi: “Vi ste svjetlo svijetu.” (Matej 5,14)

4. Isus je Riječ koja je postala tijelo (Ivan 1,14) u kojem “stanuje stvarno sva punina božanstva” (Kološanima 2,9); samim tim, Božji narod naziva se “tijelo Kristovo” (1. Korinćanima 12,27).

Ovo je samo dio paralela između Isusovog poslanja da ovom svijetu otkrije istinu o Bogu i načina na koji je osposobio svoj narod da nastavi to poslanje. Molimo se da do samog kraja nosimo baklju koju nam je Krist predao: da osvjetlimo svijet spoznajom Njegovog karaktera.

Ilustracija

Jedan zagovornik buđenja jednom je iznio mišljenje o tome što znači biti na Božju sliku. Kao što je spomenuto u pouci, u Hebrejima 1,3 Krist se naziva otiskom Oca. Ovdje upotrijebljena grčka riječ prvo je označavala oruđe za graviranje koje su koristili graveri. Poslije je označavala znak ili otisak kakav se nalazi na novčiću. Cilj je bio da se napravi točna reprodukcija carevog lika na tim novčićima. Isusu je jed-

nom prigodom postavljeno pitanje je li po zakonu da se caru plaća porez. On je zatražio da Mu pokažu novčić i upitao prisutne čiji se lik nalazi na njemu. Odgovorili su: “Carev”, nakon čega je Isus izgovorio čuvenu rečenicu: “Podajte caru carevo, a Bogu Božje!” (Matej 22,21) Na sličan će se način Isus jednoga dana vratiti na Zemlju tražeći svoje “novčiće”. Kada se vrati, treba samo postaviti isto pitanje koje je postavio prije dvije tisuće godina: Čiji se lik nalazi na novčiću? Ako nosimo Kristovo obličje i imamo Očevo ime na svojem čelu (Otkrivenje 22,4), čut ćemo radosnu vijest: “Podajte ... Bogu Božje.” (Matej 22,21) Bog će sakupiti svoje novčiće i tada ćemo konačno otići u svoj dom.

TREĆI DIO: Primjena

Govoriti kao kršćanin, odlaziti u crkvu kao kršćanin, tumačiti Bibliju kao kršćanin i nazivati se kršćaninom nikada ne može zamijeniti stvarno značenje pojma kršćanin. Nitko ne razumije bolje ovu razliku od naše djece koja promatraju svaki pokret svojih roditelja, učitelja i vjerskih vođa. Ona to možda ne mogu izraziti, ali svjesno ili nesvjesno ocjenjuju adventistički odgoj na temelju toga kako adventisti žive. To je razlog zašto odražavanje Božje slike u našem svakidašnjem životu nije nešto o čemu se može pregovarati ako želimo da adventistički odgoj bude uspješan.

Pitanja za razgovor:

1. Kako možemo znati jesmo li iskreni kršćani?
2. Kakvu ulogu treba odigrati zapošljavanje, gdje jedan učitelj ili vođa mogu izvršiti utjecaj na stotine ili možda tisuće djece?
3. Koliko se trebamo osloniti na povratnu informaciju učenika da bismo odredili je li netko pobožan učitelj koji treba i dalje obavljati ovaj posao?
4. Ova pouka nosi naslov “Isus, Veliki Učitelj”. Što mislite, je li ova misao dovoljno jasno naglašena u našim obiteljima i školama? Ako nije, kako možemo poučavati svoju djecu da kažu: “Danas me je učio Isus”?

Još nekoliko pouka Velikog Učitelja

PRVI DIO: Opći pregled

“Gdje ste? Što radite?” (Postanak 3,9.13, parafraza). Ovo su posljednja pitanja koja želimo čuti dok popuštamo grijehu. Pa ipak, u nekom trenutku Bog nam tiho govori: “Gdje si?” Kao što ističe pouka, Evanđelje je sveopće jer kao ljudi svi imamo grešnu, palu narav.

Jedno je priznati da smo rođeni s grešnom, palom naravi; sasvim je drugo smatrati se osuđenim i potražiti rješenje za problem grijeha. U napasti smo da priznamo: “Da, ‘sagriješio sam i izgubio sam slavu Božju’. (Rimljanima 3,23) Ali izgubili su je i svi drugi, zar ne?” Druga strana ovog oholog stava može potkopati naše prihvaćanje Božje ljubavi. “Jest, Bog me voli, ali On voli cijeli svijet. Koliko je to osobno i prisno?” (Pročitajte Ivan 3,16.) Naša svijest o bijedi naše grešne naravi i našoj dubokoj potrebi za otkupljujućom Božjom ljubavlju mora se na neki način izoštriti da bi prodrla u srce obamrlo od teologije koja, ironično, postaje slabija kada se primijeni u općem smislu.

Isus nas je učio putu (Njegov nauk), pokazao nam je put (Njegov primjer) i stvorio nam put (Njegova smrt i uskrsnuće). On je Učitelj, Uzor i Spasitelj u isto vrijeme. Osim što otkriva grijeh, On ga i pobjeđuje. Kao putnik koji putuje kroz vrijeme, odlazi u prošlost i mijenja je da bi imala utjecaj na budućnost. Isusov život i smrt okreću povijesne posljedice Adamovog pada (Rimljanima 5,12-21). Milost, opravdanje i vječni život za vjernika su sadašnje stvarnosti. Isusu možemo vjerovati i trebamo Ga slušati.

DRUGI DIO: Komentar

Pismo: Isusov pogled na svijet i silazna putanja

Pristaša evolucionističkog, progresivnog, humanističkog pogleda na svijet teško će priznati da je zlo stvarno i da neposredno proizlazi iz središta ljudskog srca. Mi nismo žrtve; mi smo krivci. Isus, Veliki Učitelj, rekao je: “Jer iz nutrine, iz ljudskog srca, izlaze: zle misli, razne vrste bluda, krađe, umorstva, preljuba, lakomstva, opaćine; lukavstvo, razuz-

danost, zavist; psovka, oholost, bezumlje. Sva ta zla izlaze iznutra i onečiste čovjeka.” (Marko 7,21-23)

U određenom smislu svi mi ispaštamo jer grijesi svih nas vrše utjecaj na ostale. Pritom su neki više pogodeni od drugih. Priznajemo to. Međutim, čak i usred boli nemojmo zaboraviti da su naši grijesi povrijedili druge, kako ne bismo uhvatili svojega bližnjeg, “počeli ga daviti i govoriti mu: ‘Vrati što si dužan!’” (Matej 18,28) i zaboravili da je i nama oprošteno “deset tisuća talenata” (Matej 18,24).

Kada proučavamo knjigu Postanka i zadržimo pogled na svijetu koji je tamo opisan, stječemo znanje o glavnim izvorima koji su oblikovali Isusov nauk i pružili mu okvir. Ovo je vrlo važno zato što mnogi od nas žive u sekularnim kulturama koje niječu postojanje grijeha ili makar pokušavaju umanjiti njegovo značenje. Ovo je suprotno izvještaju iz Postanka u kojem se brzina i snaga jednog grijeha pretvara u lavinu pokvarenosti. Adam i Eva čine jedno djelo neposlušnosti i sljedeće čega su svjesni jest da drže mrtvog sina — od zabranjenog ploda do brato-ubojstva u jednom naraštaju. To su Pisma uz koja je Isus odrastao. To je razlog zašto, iako pun milosti, milosrđa i ljubavi, nikada nije umanjivao značenje ili posljedice grijeha. Zapazite tijek izvještaja u Postanku, izvoru Kristovog pogleda na svijet:

1. Sve počinje “veoma dobro” (Postanak 1,31)
2. Jedenje zabranjenog ploda (Postanak 3,6)
3. Skrivanje i optuživanje (Postanak 3,8-13)
4. Ubojstvo (Postanak 4,8)
5. Rizik od ubojstva i Božja sedmerostruka osveta (Postanak 4,14.15)
6. Ubojstvo iz nehata i poziv na sedamdesetsedmerostruku osvetu (Postanak 4,23.24)
7. Opća pokvarenost; misli su stalno samo zle (Postanak 6,5)

Ljudski rod izbačen je iz edenskog raja na mnogo načina. Adam i Eva protjerani su iz Edena. Vjerojatno izlaze na *istočnoj* strani gdje je postavljen stražar da nitko ne može ponovno ući (Postanak 3,24). Kada je Kajin prognan, on “ode ispred lica Jahvina, istočno od Edena” (Postanak 4,16). Babilonska kula, spomenik ljudske oholosti i zablude, nalazi se na *istoku* (Postanak 11,2). Kretati se na istok znači kretati se sve dalje i dalje od Edena i Božje prisutnosti.

Silazna putanja ljudskog roda od svojeg prvobitnog stanja izaziva sveopće Božje sudove. Bog “uništava” svijet vraćajući ga u vodeni početni oblik (vidi Postanak 1,2; 7,18) i započinje ispočetka kad je riječ o životinjama i o svemu ostalom. U zadržljivoj mješavini suda i milosti, ista ljudska pokvarenost koja je potaknula sud u obliku potopa sada se

navodi kao razlog produžene milosti s obećanjem da se uništenje više nikada neće dogoditi (Postanak 6,5; 8,21). Držeći svoje obećanje, Bog ne uništava pokvarenost kod kule u Šinear; On je rasipa (Postanak 11,8).

Pismo: Temelji

Da bismo shvatili grešnost grijeha i da bismo bili sigurni da na Boga neće biti svaljena krivnja, važno je da se vratimo na početak. Bog stvara sve što je “dobro”. On to kaže sedam puta u 1. poglavlju Postanka (Postanak 1,4.10.12.18.21.25.31). A to je samo prvo poglavlje Biblije. Pozornim čitanjem Postanka (i ostatka Pisma), možemo dodati da On stvara samo ono što je dobro. Već imamo početnu osnovu koja oslobađa Boga krivnje da je stvorio Sotonu ili da je odgovoran za grijeh i patnju. Razlog zašto skeptik ili onaj tko njeguje sumnju tako spremno upućuje ovakvu optužbu jest što izvor zla i patnje dolazi iz samog skeptika ili onoga koji sumnja, i ostatka djela stvaranja, ljudi i anđela.

Prijepor o tome kako se “dobra” djela stvaranja mogu pretvoriti u loša prilično se lako može riješiti ako osoba prizna osobinu u svemiru koja je toliko sveprisutna da je zapravo nevidljiva. Ta osobina je potencijal za promjenu. Kao prvo, nitko ne bi izabrao nepromjenjivi svemir (bez pokreta, bez odluka, bez odlučnosti, bez rasta itd.) umjesto promjenjivog. Drugo, s “promjenom” paradigme, ljudski rod slavi svoja postignuća (promjene) na milijun načina, ali bismo li ih uopće slavili ako je već određeno da promjena ide samo u jednom smjeru? Slave li mnogi činjenicu što se lopta kotrlja nizbrdo? Da se ljudi mogu “kotrljati” samo u jednom smjeru, to bi možda bila prilika za promatranje, ali nikad za proslavljanje. Riječi kao što su sloboda, moralnost, pravednost, ljubaznost, ljubav i svaka druga ljudska vrлина koju možemo zamisliti bile bi lišene svojeg značenja. Prema tome, kad bi nam se ponudila mogućnost da biramo između nepromjenjivog svemira, određeno promjenjivog svemira i slobodno promjenjivog svemira, većina bi izabrala treću mogućnost, iako otvara vrata stvarnim promjenama koje smatramo zlim ili bolnim. Tako je stvaran paradoks da se dobro može pretvoriti u loše.

Skeptici: Koji put vodi u propast?

Tekst u Postanku 3—11 stoji kao svjedok da je pogrešno slijediti zmijine prijedloge. Stvari su bile “dobre”, ali više nisu. Čovječanstvo nije napredovalo, nije postalo slično bogovima niti je izbjeglo smrt (Postanak 3,4.5). Vrijedno je spomenuti da je kretanje ljudskog roda silaznom putanjom u biblijskom izvještaju suprotno sumerskoj priči o potopu. Razlika je u tome što je mezopotamska literatura optimistična u vezi s čovjekovim postojanjem. U tim izvještajima čovjek u početku nije

savršen, ali nakon što se bogovi okrenu protiv njega u vrijeme potopa, on postaje bolji; on napreduje. Biblijski izvještaj ide u suprotnom smjeru “i nastalo pesimističko gledište bitno se razlikuje od tijeka sumerske priče” (Thorkild Jacobson, “The Eridu Genesis”, *Journal of Biblical Literature* 100 [1981.], str. 529).

Ovdje je ironično da kritičari i laici sumnjaju u biblijski izvještaj zbog mezopotamskog zapisa o potopu. Međutim, ako detalji ovih paralelnih zapisa dovode u pitanje valjanost biblijskog izvještaja, dovodi li onda optimistična progresivna filozofija ovih mitova u pitanje progresivni humanistički pogled na svijet? Još jedno pitanje: ako su paralele razlog zašto skeptici odbacuju biblijski izvještaj i smještaju ga u kategoriju mita, hoće li ga zbog suprotnosti ukloniti iz te kategorije? Mladi će biti suočeni s protuteističkim i protubiblijskim pogledima na svijet što se više budu uspinjali u obrazovnom sustavu. Budimo sigurni da ih adventističko obrazovanje priprema da se suoče s ovim izazovom.

Bog preko Pisma pruža nadu da će jednoga dana stvari biti vraćene u iskonsko savršenstvo. Isus, Sin Emanuel (Bog je s nama”, Matej 1,23), “boravi među svojim djelima stvaranja” (vidi Ivan 1,14) i objavljuje povratak “Božjeg kraljevstva” — to je bio početak ispunjenja obećanja da će čovječanstvo ponovno stupiti u Božju prisutnost, da će se vratiti u Eden i zauvijek živjeti s Bogom (Otkrivenje 21,3).

TREĆI DIO: Primjena

Kada razgovaramo o primjeni onoga što smo naučili iz Pisma u svojem životu, korisno je postaviti pitanje: “Kako primjenjujem određene stvari u svojem životu?” Mi primjenjujemo čitav niz teorija (o bilo čemu) u svojem životu svakoga dana. Način na koji primjenjujemo Isusov nauk u svojem životu vjerojatno se ne razlikuje mnogo od načina na koji primjenjujemo bilo što drugo u životu. Slijede određene misli koje mogu pokrenuti učenike da prijeđu s teorije na praksu.

1. Potaknite članove razreda da čitaju, čitaju i još više čitaju Božju riječ dok se ne uvjere da su otkrili važnu istinu.

2. Učenici su šegrti: jeste li ikada promatrali šegrtu? Oni promatraju učitelja, prate njegove pokrete i oponašaju ga na svaki mogući način.

3. Pozovite učenike da ispričaju drugima što su naučili. Prije dvije tisuće godina Seneka je rekao: “Ljudi stječu znanje dok poučavaju druge.” Dok poučavamo druge, usvajamo gradivo.

Koristeći se ovim trima načelima kao Kristovi učenici, članovi vašeg razreda trebaju se uz molitvu 1) posvetiti Njegovom nauku, 2) promatrati

kako je On živio i te slike imati u svojem umu tijekom dana da bi postupali kao On i 3) pronaći uho spremno da čuje i ispričati što su naučili i kakvo su iskustvo stekli.

Bogoštovlje u okviru obrazovanja

PRVI DIO: Opći pregled

Bogoštovlje je važna tema i ova nas pouka na izazovan način uvjerava da smo stvoreni za štovanje Boga, da je ono usađeno u nas: ali budući da je grijeh izopačio to što je usađeno u nas, naše bogoštovlje sada može biti pogrešno usmjereno i vršeno. Može se dogoditi da obožavamo pogrešnu stvar ili da obožavamo pravu stvar na pogrešan način. Sporno je obožavanje predmeta umjesto Boga, ali ne toliko kao obožavanje Boga na način koji On odbacuje (Marko 7,1-13; Jeremija 7,4).

Bogoštovlje postaje zanimljiva tema kada nadilazi pitanja bubnjeva i video-projektora i umjesto toga se bavi životom i smrću. Otkrivenje 14, zajedno sa sličnim starozavjetnim tekstom iz Daniela 3, pokazuje koliko veliki ulozi mogu biti kad je u pitanju bogoštovlje. Ne samo da je ovaj kut promatranja važan za proučavanje o posljednjem vremenu i pripremi, već može ohrabriti one kršćane koji trenutačno doživljavaju progonstvo.

Spoznaja da imamo temeljnu potrebu za bogoštovljem, da je ova dimenzija ljudskog duha pod utjecajem grijeha i da bogoštovlje može biti pitanje života ili smrti pokazuje nam da ono treba biti uključeno u adventistički odgoj i obrazovanje. Iako služenje Bogu može (i treba) biti osobno, ono nije otporno na kritiku. Isus je izjavio da se Bogu mora služiti “u duhu i istini” (Ivan 4,24). Ova je pouka posvećena tom cilju.

DRUGI DIO: Komentar

Pismo

Svi kršćani vjeruju da se Bogu treba klanjati; i tu se suglasnost završava. Kako se klanjati, kada, gdje, koliko često i tako dalje, neka su pitanja za razmišljanje i proučavanje. Jedna od dviju krajnosti koje treba izbjegavati jest zaključak da postoji jedinstveni način obožavanja Boga koji obuhvaća svaku i najmanju pojedinost. Kultura, okolnosti, dostupnost (primjerice ima li svaki vjernik pristup mjestu bogoslužja) i do određene mjere karakter i osobnost vjernika utjecat će na oblik bogoslužja. Druga je krajnost, naravno, mišljenje da je bogoštovlje pitanje osobnih sklonosti i da će Bog potpuno prihvatiti sve oblike bo-

goštvlja. Pitanje koje moramo postaviti glasi: što Biblija govori o prihvatljivim oblicima bogoštvlja? Kako uopće znamo da Bog nešto voli u vezi s bogoštvljem? Jednostavno: rekao nam je.

Jedna žena spominje bogoštvlje

Kada je Isus razgovarao sa ženom na zdencu, razgovor je napredovao do neugodne teme o neuspjelim odnosima iz prošlosti i trenutačnim nedopuštenim (Ivan 4,18). Kao što bi učinio svatko od nas, ona je izbjegla to osjetljivo pitanje i preusmjerila žarište u ovom slučaju na sporna nacionalna pitanja. Isus pokazuje nježnu mudrost i obzirnost time što ne nastavlja prvobitni razgovor, već umjesto toga dopušta ženi da preusmjeri njegov tijek. Isus želi nekoga u nešto uvjeriti, a ne osramotiti. Vraćajući se na njihov razgovor, žena koristi svoju zlatnu priliku da postavi Proroku pitanje vezano za vruću temu o ispravnom mjestu bogoslužja (Ivan 4,20). Pošto su Mu iznesene mogućnosti, Isusov klasičan odgovor “nijedno” (Ivan 4,21; Ivan 9,3) istodobno razočarava i prosvjetljuje. On nastavlja s vrlo važnim upozorenjem: “Ali dolazi čas — i već je tu — kad će se pravi klanjaoci klanjati Ocu u duh i istini, jer Otac takve klanjaoce želi. Bog je Duh, i koji mu se klanjaju, moraju mu se klanjati u duhu i istini.” (Ivan 4,23.24) Tri izraza u ovim redcima govore da Bog daje prednost određenim pojednostima kada je riječ o bogoštvlju:

1. Odrednica “pravi klanjaoci”
2. Činjenica da “Otac takve klanjaoce želi”
3. Izraz koji naglašava da oni koji Mu se klanjaju, “moraju mu se klanjati” na određeni način

Ove točke trebaju nas probuditi iz našeg subjektivizma i sklonosti da se oslanjamo na iskrenost kao na jedinu provjeru prihvatljivog bogoštvlja. Iskrene namjere nužan su uvjet za “pravo” bogoštvlje, ali ih ne treba smatrati jedinim uvjetom. Kada se osvrnemo unatrag, zahvalni smo što je žena Samarijanka započela temu o klanjanju, jer su tako zabilježene Isusove misli o ovoj temi. Važno je da usvojimo ove misli jer je bogoštvlje važno pitanje, ako ne i presudno, u završnim događajima zemaljske povijesti.

U prilog tvrdnji da Bog daje jasne upute u vezi s tim kako Ga trebamo obožavati, dovoljno je istražiti propise o Svetištu u Izlasku i Levitskom zakoniku. Ovi tekstovi poučni su i kad je riječ o bogoslužju. Čitav niz propisa, kako ih treba izvršavati i stroge kazne ako se ne izvrše na odgovarajući način, potkrepljuju misao da je Bogu stalo do toga kako Mu se klanjamo.

Još jedna žena spominje bogoštovlje

S druge strane, postoji najmanje jedan primjer da je čovjek spontano obožavao Boga u trenutku zanosa. To je, opet, uvrijedilo njegovu suprugu koja je smatrala da se na taj način ponižava. Zabilježeno je da je "David igrao iz sve snage pred Jahvom" kada je Kovčeg Gospodnji bio donesen u Jeruzalem (2. Samuelova 6,14). Ovaj trenutak bio je praćen prinošenjem žrtava "kličući i trubeći u rog" (2. Samuelova 6,13-15). Njegova jedina obrana pred uvrijeđenom suprugom Mikalom bila je da je to učinio "pred Jahvom" (2. Samuelova 6,21). To je sve. On je bio usredotočen na slavlje i klanjanje Bogu. On čak dodaje: "I još ću se dublje poniziti. Bit ću neznatan u tvojim očima." (2. Samuelova 6,22) Ovo isključuje iskrivljenu sliku o Bogu koju pojedinci mogu steći iz bezbrojnih pravila povezanih sa Svetištem, i podsjeća nas da postoji spontana i subjektivna strana bogoslužja koja je također Bogu ugodna.

Isus stvara ravnotežu kada kaže da se Ocu treba klanjati "u duhu i istini" (Ivan 4,24). Nama je potrebno oboje — istina o tome što Bog traži i potpuno posvećeno srce i um koji su osjetljivi na Duha Svetoga. Međutim, postoji li mogućnost da ono što mi nazivamo kršćanskim Bogom nije biblijski Bog, već bog kojega smo mi izmislili? Moliti se Bogu "u istini" možda znači da u mislima imamo pravu sliku o Bogu.

Pouke iz sociologije

Kako pojedina društva stječu ideju o Bogu? Prema teoriji koja se u velikoj mjeri oslanja na filozofiju oca suvremene sociologije Emila Durkheima, društva prvo razvijaju niz osobina i vrijednosti za koje vjeruju da će osigurati njihov opstanak. Drugo, ona simbolički predstavljaju svoje osobine i vrijednosti nekom životinjom. Ta se životinja smatra totemom, a totem predstavlja osobine i vrijednosti plemena. Svi se mi u određenoj mjeri koristimo totemskim jezikom. Na Zapadu kažemo "jak kao bik" ili "mudar kao sova" ili "lukav kao lisica".

Treća razina javlja se kada pleme malo-pomalo počinje obožavati životinju koja simbolički predstavlja njihove osobine i vrijednosti. Sada bit postaje jasna. Ako društva obožavaju božanstvo koje je kolektivna manifestacija njihovih osobina i vrijednosti, njihova religija nije ništa više do pleme ljudi koji obožavaju sebe. Ljudi možda misle da se ovaj proces odnosi samo na neka primitivna plemena izvan zapadne kulture, ali ne trebaju brzo donositi takve zaključke. Ima mnogo istine u uzrečici da "nas je Bog stvorio na svoju sliku, ali Mu mi spremno uzvraćamo uslugu" (George Bernard Shaw).

Lucifer je u vrtu prikazao Boga koji ograničava, izgovara neistine ("Ne, nećete umrijeti!"), koji je nesiguran (ugrožen pred čovjekovim uz-

dizanjem) (Postanak 3,1-6); ali možemo reći da je Lucifer prikazao prilično točnu sliku o sebi.

Poučavanje adventista, mladih i starih, da ne dodaju Božjim karakteristikama one koje On ne posjeduje, treba biti prioritet. Zabrana “lika ni obliča” (Izlazak 20,4.5) uključuje lažne umne slike koje se mogu “urezati” u srce i um mladih ljudi, kojima se zatim klanjaju. Bog nas je mudro podsjetio da Njegovi putovi nisu naši putovi (Izaija 55,8.9) i da je On “Bog, a ne čovjek” (Hošea 11,9).

TREĆI DIO: Primjena

Slijedi nekoliko primjera i kratkih prikaza bogoštovlja koji bi trebali pokrenuti razgovor o našem svakidašnjem bogoštovlju.

1. Rečeno je da je “bogoštovlje pokoravanje cijele naše naravi Bogu. To je oživljavanje savjesti Njegovom svetošću; hranjenje uma Njegovom istinom; čišćenje mašte Njegovom ljepotom; otvaranje srca Njegovoj ljubavi; predaja volje Njegovoj namjeri” (William Temple). Kako mi iz dana u dan u svojem životu možemo primjenjivati navedeno?

2. “A bješe izašao Izak u polje pred veče da se pomoli Bogu.” (Postanak 24,63 — DK) I vi biste se molili da uskoro treba stići bračni drug jašući na devu, kojega nikada prije niste sreli. Za riječ koja je prevedena kao “moliti”, *hapax legomenon* (koja se samo jednom javlja u Bibliji) nismo sigurni što znači. Ipak, čini se prikladnim biti u prirodi nasamo s Bogom očekujući događaj koji će promijeniti tvoj život (doslovno), klanjati se Bogu i upućivati Mu molitve. Kakva mjesta, koje vrijeme i metode učenici u vašem razredu smatraju prikladnim za bogoštovlje?

3. Zanimljivo je da se pojam klanjanja u Bibliji prvi put javlja kada Abraham govori svojim slugama da on i njegov sin idu “gore da se poklonimo” (Postanak 22,5). Izvještaj o spasenju odjekuje u iskustvu koje Abraham i Izak dijele na vrhu gore Morije. Kako plan spasenja može obogatiti i usmjeriti naše bogoštovlje?

Obrazovanje i spasenje

PRVI DIO: Opći pregled

Obrazovanje je dragocjeni dar koji ne treba shvatiti zdravo za gotovo. Poput svakog drugog dara koji primamo, i ovaj dar je “od Stvoritelja zvijezda” (Jakov 1,17). Nećemo pogriješiti ako kažemo da Bog ima srce učitelja. Učitelji rado dijele sve što znaju sa svojim učenicima, a Isus pokazuje da su On i Njegov Otac takvi: “Jer vam saopćih sve što sam čuo od Oca.” (Ivan 15,15) Što bi se dogodilo kad bismo Bibliju čitali kroz leće odnosa učenik-učitelj? Što bi bilo kad bismo slušali svojega božanskog Učitelja i zapitali se: “Što me Bog pokušava naučiti danas iz ove pouke?” Šetnja u prirodi nije ništa manje značajna prigoda da učimo od Velikog Učitelja, pogotovo kada se sjetimo koliko je On često koristio prirodu kao knjigu. Sve u svemu, moramo se staviti u ulogu učenika i prihvatiti je da bismo u potpunosti cijenili Božji dar obrazovanja.

Možda nas je Bog stvorio “na svoju sliku” djelomično zato da nam zahvaljujući sličnosti s Njim Njegova ljubav i znanje lakše budu objavljeni. Pouka govori o susretu umova, božanskog i ljudskog, koji omogućava da se ova veza ostvari. Razum je jedna od onih osobina koja nas razdvaja od ostatka djela stvaranja. Do koje se mjere trebamo oslanjati na prosuđivanje da bismo shvatili plan otkupljenja?

DRUGI DIO: Komentar

Ilustracija

Ova pouka naglašava važnost sagledavanja Boga kao božanskog Učitelja i nas kao Njegovih učenika. Plan otkupljenja i obnove ovog izgubljenog svijeta krunski je dragulj Njegovog nauka. Mi ne samo da trebamo učiti o ovom planu; trebamo ga objaviti i drugima. Problem je u tome što postaje sve teže iznositi evanđeoske istine kulturi koja ne dijeli neke temelje kršćanskog pogleda na svijet.

Primjerice, kršćanin možda želi svjedočiti tako što će podijeliti omiljeni biblijski redak s prijateljem s koledža, ali ubrzo shvaća da njegov prijatelj Bibliju smatra kompilacijom mitova koji nemaju nikakvu vrijednost. Što sada? Kada kršćanin preskoči Bibliju i počne odmah objašnjavati kako je Bog poslao Isusa da umre za naše grijeha, suočit

će se s prezrivo pogledom zbog riječi “grijev”. “Grijev?” prijatelj se smješka. “Grijev je zastarjeli pojam iz vremena kada je religija vladala društvom.” Prešli smo granicu objektivne moralnosti. Drugim riječima, ono što je možda “grijev” za vas, može biti vrlina u drugoj kulturi. Kršćanin nastoji biti smiren i posljednjim naporima kaže da je Isus “put, istina i život” i da u Njemu možemo naći spasenje ako vjerujemo. Prijatelj ljubazno tapša kršćanina po ramenu i napominje da su postmodernistička istraživanja pokazala da je izraz “istina” sporan i da nas vraća u modernističko doba. Prijatelj izražava zadovoljstvo što je kršćanin pronašao mir, ali kaže da se on nalazi na drugačijem putu. Oni se razilaze i kršćanin se pita zašto je propala ova prilika za svjedočenje.

Koliko god posljednji scenarij zvučao poražavajuće, on naglašava drugi problem. Problem je u tome što kršćanin biva potaknut da reagira na dva različita načina. Jedan je da se moli da njegov prijatelj uvidi svjetlo i pokaže vjeru usprkos mnoštvu intelektualnih argumenata koji ga koče da to ne učini. Druga reakcija bila bi da se pomoli i zatim posveti odgovarajućoj akademskoj literaturi iz filozofije, biblijske i sistematske teologije, povijesti, vjerskim/znanstvenim temama i drugim disciplinama koje će ga osposobiti da uspješno izide na kraj s prijateljevim sumnjama. Dakle, kako se treba postaviti? Moliti se i ništa ne činiti ili iskoristiti prednost demokratizacije informacija i obrazovati se do najvišeg stupnja u danoj situaciji, dok se ujedno nastavljamo moliti?

Za razgovor: Postavite prethodna izravna pitanja u subotnjoškolskom razredu i sigurno ćete dobiti vatrene odgovore u vezi s objema stranama ovog spornog pitanja. Neizbježno se nameće tekst u 1. Korinćanima 2,1.2 koji glasi: “I ja kad dođoh k vama, braćo, da vam navijestim svjedočanstvo Božje, ne dođoh s visokim govorom ili s mudročću, jer ne držah zgodnim među vama išta drugo znati osim Isusa Krista, i to razapetoga.”

Pismo

Dok čita 1. Korinćanima 2,1.2, netko bi mogao zaključiti da je jedina strategija u evangelizaciji da govorimo o Isusu i Njegovom raspeću. Čini se da je dobro izbjegavati argumente povezane s mudročću i “visokim govorom”. Međutim, određene pojedinosti pokazuju da nešto nije u redu s ovakvim tumačenjem. Prvo, ono se protivi mnogim propovijedima u Djelima u kojima se uspješno koriste argumenti, povijesni dokazi i logika kako bi se drugi uvjerali u identitet Isusa Krista i Njegovo uskrsnuće (na primjer Djela 2; 7). U istoj poslanici Pavao će ovim sredstvima uvjerljivo obraniti istinu o uskrsnuću (1. Korinćanima 15). Poznati kršćanski apologet J. P. Moreland nudi sljedeća alternativna i kontekstu-

alizirana tumačenja (J. P. Moreland, *Love Your God With All Your Mind* [Colorado Springs: Navpress, 1997.], str. 58):

1. Pogrešna i ponosita upotreba razuma nije pogodna za širenje Evanđelja. Razum sam po sebi i “mudrost odozgo” ne mogu se osuditi, već samo njihova zloupotreba. “Ovdje je riječ o ponositosti (*hubris*), a ne umu (*nous*). Bog je izabrao bezumne (*moria*) stvari koje su vrijeđale ljudski ponos, a ne ispravno upotrijebljen razum. Primjerice misao da je Bog razapet bila je toliko uvredljiva da bi je grčki duh osudio kao nešto što je moralno zgražavajuće.”

2. Pavao je također mogao imati na umu grčku retoriku. Grčki govornici dičili su se da za dobru cijenu mogu uvjerljivo obraniti bilo koju stranu. Istina o određenoj stvari postaje sekundarna, a nagrada ide onome tko održi najdopadljiviji, najslikovitiji govor. Pavao se možda želi distancirati od ovih metoda.

3. Pavao možda iznosi tvrdnje o tome da sâm čisti razum nije dovoljan za objavljivanje Evanđelja. Nije moguće prvo početi s načelima logike i dedukcije i nekako doći do razapetog i uskrsllog božanskog Spasitelja. Otkrivenje, apostolsko/proročko svjedočanstvo, primanje Duha Svetoga i vjera nužni su elementi povezani s razumom da bi se načinio korak od nevjerovanja do posvećenosti Kristu.

Određene Pavlove izjave teško je razumjeti (2. Petrova 3,16). U tome nam pomaže kontekst. Budući da slobodno možemo reći da on nije licemjer koji krši svoje vlastite savjete, uvijek je mudro pogledati kako on sâm primjenjuje svoj savjet kada piše ili propovijeda. Dakle, kada kaže: “Ja samo propovijedam Isus Krista i to razapetoga”, čak i letimično čitanje Poslanice Rimljanima 1—12 pomaže nam da shvatimo da njegovo propovijedanje Krista i to razapetoga može dovesti do silnih, teških, neobičnih, dubokih i iznimnih teoloških rasprava koje su stoljećima zaokupljale učenjake.

Odnos između vjere, razuma, akademske teologije, osobnog proučavanja Biblije, uloge Duha Svetoga, evangelizma i adventističkog obrazovanja prilično je nerazumljiv većini kršćana. Mnogi se pitaju zašto svoju djecu trebaju slati na više adventističko obrazovanje kada na raspolaganju već imaju Bibliju, spise Ellen G. White i Duha Svetoga. Zašto ne uštedjeti tisuće dolara i možda održavati tečajeve proučavanja Biblije putem pošte?

Ovo pitanje vraća nas na našu ilustraciju o mladom kršćaninu koji pokušava svjedočiti svojem prijatelju s koledža i o tome koliko mu je potrebna naobrazba da bi mogao odgovoriti na prijateljeva pitanja. Ako je sve što Nebo očekuje od kršćanina da se moli i navodi retke, onda se čini razumnim da on ne treba težiti daljnjem obrazovanju ili samo-

obrazovanju (ne može si svatko priuštiti autentično iskustvo na koledžu, ali može učiti iz spisa i izvora onih koji mogu). Možda nam dva navoda mogu u tome pomoći, jedan Petrov, a drugi C. S. Lewisa.

“Budite uvijek spremni na odgovor svakome, koji od vas zatraži račun o nadi, koja je u vama.” (1. Petrova 3,15 — Šarić)

“Da su na svijetu svi ljudi kršćani, možda ne bi bilo važno je li cijeli svijet obrazovan. Međutim, kulturološki život postojat će izvan Crkve bilo da on postoji unutar Crkve ili ne. Dobra filozofija mora postojati ako ni zbog jednoga drugog razloga, onda zato što treba odgovoriti na loše filozofije.” (C. S. Lewis, <https://www.goodreads.com/quotes/573332-if-all-the-world-were-Christian-it-might-not-matter>)

TREĆI DIO: Primjena

1. Kako su ljudi vidjeli Isusa dok je hodao Zemljom? Prelistate li sva četiri evanđelja ne biste li pronašli sva mjesta na kojima je nazvan “Otkupiteljem”, nećete pronaći ništa. Pokušajte pronaći riječ “Spasitelj” u tim istim evanđeljima (javlja se triput — dvaput ju je izgovorio anđeo ili netko drugi prije nego što se rodio). Potražite li riječ “Rabbi” ili “Učitelju”, brzo ćete shvatiti kako su ljudi vidjeli Isusa. Naravno, On je bio više od učitelja, ali bit je da On nikada nije bio bez titule učitelja. Njegovo djelo spasenja povezano je s Njegovim poučavanjem. Kako ta činjenica utječe na način na koji širimo Evanđelje i kakvu vrstu obrazovanja trebamo steći?

2. Pročitajte Isusov Govor na Gori ili Pavlovu Poslanicu Rimljanima i zapazite da i Govor i Poslanica imaju teorijsku i praktičnu stranu. Ako pogledate svoj život upravo sada, kojoj od ove dvije strane trebate posvetiti pažnju? Trebate li više raditi ili više učiti? Ako je u pitanju drugo, što smatrate da još trebate naučiti?

3. Osim što naša duša treba biti spašena za Njegovo kraljevstvo, imamo mnoge ideje koje je potrebno obnoviti ili ispraviti. Što mislite može li se koncept otkupljenja primijeniti na sve ideje u našem umu? Objasnite.

Crkva i obrazovanje

PRVI DIO: Opći pregled

Ova pouka počinje na mjestu na kojem treba početi svekoliko obrazovanje: s vrijednošću učenika u svjetlu križa. Poučavanje u crkvi i njezinim odjelima mora prodirjeti i uzdići se iznad svih kulturoloških struja koje su neprijateljski raspoložene prema Božjem kraljevstvu.

Međutim, mi živimo u mreži pogleda na svijet koji se nadmeću i kulturoloških struja koje neprestano obasipaju i djecu i odrasle. Ovaj sudar dovodi do toga da mnogi tragaoci za istinom, i mladi i stari, sumnjaju i postavljaju pitanja; stoga naše mjesne crkve trebaju pružiti priliku da se na ova pitanja odgovori. Bilo da crkva govori o zbunjenosti, moralnoj tami ili nagrizajućem očaju svijeta, ako naši odgovori sadrže istinu koju smo naučili od Isusa, mi ćemo ispuniti Isusov nalog da budemo sol i svjetlo u ovom svijetu (Matej 5,13-16).

Kada završimo s razmišljanjem o svim ovim slavnim težnjama da širimo istinu Božju širom planeta, važno je da ne zaboravimo jednostavne stvari koje mogu pokrenuti našu misiju ili je učiniti neuspješnom.

DRUGI DIO: Komentar

Ilustracija i poslovice

Riječ "crkva" može prizvati bitno drugačije misli u um različitih ljudi. Da bismo ilustrirali ovu tvrdnju, prisjetite se školskih dana. Ispunjavaju li vaš um sjećanja o matematici, geografiji i fizici? Vjerojatno ne, što je ironično jer je to glavni razlog zašto smo išli u školu. Naš um ispunjavaju slike prijatelja, neprijateljski nastrojenih osoba, nastavnika i raznih iskustava koja smo sa svima njima stekli.

Crkva je u velikoj mjeri slična tome. U idealnom slučaju ona treba biti mjesto na kojem održavamo bogoslužja, slušamo i prihvaćamo Evanđelje, proučavamo Pismo, ulažemo napore u zadobivanje duša, os-tvarujemo zajednicu s braćom i sestrama u Božjoj obitelji. Za mnoge, međutim, ona postaje mjesto povrijeđenih osjećaja, sitničavih doktrinarnih rasprava i ogovaranja. Društvena strana crkve često zasjenjuje sve druge funkcije koje bi crkva trebala ispunjavati. Mnogi jednostavno prestanu dolaziti zato što složeno i štetno društveno ponašanje (možda

samo jedne ili dvije osobe) doslovno onemogućava da bez ometanja odajemo slavu Bogu i uživamo u Njegovoj prisutnosti. Što je rješenje?

Postoje brojni pristupi u nastojanju da odgovorimo na ovo pitanje i, naravno, velik broj knjiga o tome kako voditi crkvu. Pouka, međutim, iznosi vrlo jednostavnu misao koja je iznimno vrijedna ako se provede u djelo. Ideja je u osnovi sljedeća: Od kakve je vrijednosti sve doktrinarno svjetlo koje posjedujemo kao crkva ako nismo naučili ljubazno se ophoditi jedni prema drugima? To je preduvjet da crkva funkcionira kao crkva. Ovo podsjeća na indijsku poslovicu koja kaže: "Nema svrhe dati čovjeku da pomiriše ružu nakon što ste mu odsjekli nos." Isus je cvijet s najsladim mirisom, ali ako naša neljubaznost prema drugima njih povrijedi (odsječe im nos), kako će cijeniti Isusa o kojem im govorimo? U pouci se navodi usporedba o milosrdnom Samarijancu (Luka 10,30-37) da bi se naglasilo ovo načelo ljubaznosti, koje je nužno i bitno za kršćanski odgoj. Još jedan događaj u nastavku ističe ovu misao iz drugačijeg kuta.

Pismo

Osvrnimo se na izvještaj o ženi "koja je bila opsjednuta vračarskim duhom" (Djela 16,16). Izgovara li ona bujicu kletvi i laži? Njezina poruka glasi: "Ovi su ljudi sluge najuzvišenijeg Boga; oni vam navješćuju put spasenja." (Djela 16,17) Pavlu je to na kraju dosadilo i istjerao je zloduha.

Ali zašto ju je zaustavio ako je potvrđivala rad evanđelista i njihovu poruku? Evo zašto: Jer prava poruka iznesena s pogrešnim duhom pomaže više Sotoni nego Bogu. To je razlog zašto je ljubazno i učtivo ophođenje u međusobnim odnosima u crkvi više od običnog savjeta. Ljudi često prihvaćaju ili odbacuju istinu na temelju toga kako se vjernici ophode prema njima. Naravno, mi volimo misliti da su ovi vjernici postali adventisti zbog besprijekorne logike naše teologije, ali da ih nitko nije pozvao na ručak nakon bogoslužja, možda bi jednostavno izišli na crkvena vrata da se nikada više ne vrate.

Netko se može usprotiviti i reći: "Što je s ulogom Duha Svetoga u obraćenju i zadržavanju vjernika? Zar ovakav razgovor ne umanjuje ulogu Duha?" Duh se lako poistovjećuje s darovima kao što su proroštvo, mudrost, znanje i poučavanje (1. Korinćanima 12,8-10,28) — elementima dobrog adventističkog obrazovanja. Ovi darovi usmjereni na rad vrlo su važni unutar crkve, ali njihov utjecaj može oslabjeti bez darova Duha vezanih za odnose, kao što su međusobno pomaganje (1. Korinćanima 12,28), služenje drugima (Rimljanima 12,7), pokazivanje milosrđa i međusobno ohrabrivanje (Rimljanima 12,8), kao i plod Duha: ljubav,

radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, vjernost, krotkost, uzdržljivost (Galaćanima 5,22,23). Konačno, Pavao sažima obje liste duhovnih darova (Rimljanima 12 i 1. Korinćanima 12) “još boljim putem”, putem ljubavi (1. Korinćanima 12,31—13,1). On razrađuje ovu temu u Rimljanima 12,10 ohrabrujući nas: “Ljubite srdačno jedan drugoga bratskom ljubavi! U davanju časti prednjačite jedan drugome!” “Ljubite jedan drugoga” toliko je uobičajeni refren u kršćanskim krugovima da primjenjivanje ovog načela krije opasnost da postane otrcano ili površno, osobito kada vjernici izvana pokazuju ljubav koja se ne proteže izvan subotnjeg bogoslužja. Ali možemo li mi pokazivati ljubav ako istodobno ne pokazujemo ljubaznost? Da bi crkva bila mjesto učenja i rasta nisu potrebni samo kompetentni, Duhom ispunjeni pastori i učitelji; potrebna je ljubaznost i ljubav Duhom ispunjenih vjernika.

Statistika

Određena statistika izvedena iz evanđelja i Djela apostolskih korjenito mijenja način na koji sagledavamo sebe u odnosu s Kristom. Ta promjena u odnosu važna je i za temu o obrazovanju. Potražite, primjerice, imenicu “kršćanin” u rječniku i prva definicija glasit će otprilike ovako: “Osoba koja vjeruje u Isusa i Njegov nauk.” Riječ “kršćanin” ukazuje na vjersku pripadnost. U djelima apostolskim zabilježeno je da su Kristovi sljedbenici prvi put nazvani kršćanima u Antiohiji (Djela 11,26), i ovo ime najvjerojatnije nisu sami sebi dali.

Riječ kršćanin u Bibliji se javlja triput (Djela 11,26; 26,28; 1. Petrova 4,16), a danas taj izraz označava sljedbenika kršćanstva. A kako su zvali “kršćane” prije nego što su im u Antiohiji dali to ime? Nazivali su ih učenicima, a ta se riječ u Bibliji javlja 256 puta.

Kada netko sebe naziva kršćaninom, to obično upućuje na misao da se drži niza vjerovanja. Ali što ako sebe nazovemo učenicima? Učenici uče putem prakse. Naravno, oni vjeruju u ono čemu su učeni, ali oni su više od vjernika; oni uče vještine svojeg učitelja da bi ih mogli ponoviti. Oni svoj životni poziv posvećuju onome što je radio njihov učitelj; i kada učitelj umre, njegovi će učenici objaviti ideale i praksu kojima je učitelj posvetio svoj život.

Kao što većinu onoga što znamo o Sokratu saznajemo preko njegovog učenika Platona, tako i svijet donosi zaključke o Isusu promatrajući život Njegovih učenika: vas i mene. Pogrešno je misliti da se izraz “učenik” (grč. *matetes*) odnosi samo na prvobitnu Dvanaesticu. Kada je Luka u nastavku svojeg evanđelja pisao o masovnom obraćenju, govorio je o sve većem broju “učenika” (Djela 6,1.7). Ananija, Tabita i Timotej nazivaju se učenicima (Djela 9,10.36; 16,1). Nazivanje svih ovih “kršća-

na” učenicima priznanje je njihove poslušnosti Učitelju koji je zapovjedio: “Zato idite i učinite sve narode učenicima mojim!” (Matej 28,19)

TREĆI DIO: Primjena

Crkva se naziva bolnicom za duhovno ranjene osobe. Ovo je mnogo češća metafora od one koja crkvu naziva školom za one koji propadaju u neznanju i duhovnoj tami, koju svi mi polazimo kao doživotni učenici učeći od Isusa iz Nazareta, Velikog Učitelja; ali ove dvije metafore, bolnica i škola, trebaju biti povezane da bi dale najpotpunije značenje riječi “crkva”. Naše duhovno iscjeljenje treba povezati s vjerskim obrazovanjem kako bismo postali učenici.

Za razgovor:

1. Vodimo pobožan život, pohađamo subotnju školu, vrijeme posvećujemo slušanju propovijedi. Međutim, ako smo iskreni, kako godine prolaze, čini nam se da se sve ponavlja, i uzbuđenje koje smo imali na početku svojega adventističkog iskustva vremenom slabi. Na koje načine možemo proširiti svoje kršćansko obrazovanje ili udahnuti nov život u uobičajenu crkvenu rutinu vezanu za učenje?

2. Kada odemo u novu crkvu, prvo što zapazimo nije dobra propovijed niti ukusan ručak. Zapažamo kakvo ozračje vlada u crkvi; je li crkva hladna ili jesu li ljudi prijateljski raspoloženi? Ako je to moja crkva, odlično ću provesti vrijeme i družiti se s mnoštvom prijatelja, proučavat ćemo i smijati se zajedno. Crkva je topla, zar ne? Za mene jest, ali ne i za posjetitelja ili usamljenu osobu koja promatra to prisno zajedništvo i osjeća se suvišnom. Vjernici trebaju zastati na trenutak, promatrati svoje okruženje i potražiti one koji propadaju jer nisu dio zajednice. Što možemo učiniti da se ljudi ne osjećaju izostavljenima iz Božje obitelji?

Obrazovanje u umjetnosti i znanosti

PRVI DIO: Opći pregled

Priroda je Božje dvadesetčetverosatno, trodimenzionalno, multimedijalno, stereofonično otkrivenje. Ona ne zahtijeva pretplatu, uređaje za prijenos, svuda se nalazi i uvijek je dostupna (Psalam 19,2). Zato će pozivanje na neznanje što ne poznajemo i ne slijedimo Boga biti neprihvatljivo na posljednjem sudu (Rimljanima 1,18-20). Do stupnja do kojeg odražava ljepotu i/ili istinu, umjetnost također može biti izvor spoznavanja Boga i Njegovog karaktera.

Biologija, fizika i druge znanstvene grane snažna su i učinkovita oruđa koja nam pomažu u razumijevanju različitih aspekata Božjih djela stvaranja: ali često griješe kad je riječ o podrijetlu života. Na primjer, kaže se da su samo dvije stvari sigurne na ovom svijetu: smrt i porez. Ali mi znamo da nije uvijek bilo tako. Iako je smrt sada tako prirodan i neizostavan dio našeg života, nje nije bilo u početku (ni poreza). Fizički svijet našao se pod utjecajem posljedica moralne/duhovne odluke (Rimljanima 5,12). Biologija, kako trenutačno stvari stoje, ne potvrđuje ovu činjenicu, i, prema tome, njezino tumačenje podrijetla života često navodi na pogrešno mišljenje.

Bog ima tako savršene zakone koji upravljaju svemirom, i na makro i na mikro razini, da je razumljivo zašto znanost može uspješno proučavati prirodni svijet i manipulirati njime radi svojih ciljeva ne priznajući Boga. U određenom smislu Bog je načinio sustav tako dobro, naizgled neovisan o Njemu, da ga ljudi koriste kao dokaz protiv Njegovog postojanja. Kršćansko obrazovanje i pogled na svijet ne čini tu pogrešku, već prirodu vidi kao dokaz i kao mogućnost spoznavanja Boga.

DRUGI DIO: Komentar

Objektivna znanost

Povijest znanosti svjedoči o sve većem broju značajnih teoretskih i tehnoloških dostignuća i spoznaja. Od napretka medicine do informacijskih tehnologija dugujemo znanstvenicima za njihove neumorne na-

pore u poboljšanju suvremenog života. Taj napredak, međutim, zasniva se na velikom broju pogrešaka, odbačenih teorija i zastarjelih paradigmi koje nisu bile odbačene ni nakon zastarijevanja zbog mnogih promjenjivih čimbenika, uključujući i predrasude i pristranost kojima su sve discipline podložne. U svjetlu ovakve povijesti, zašto se ne bi smatralo važnim i razumnim da znanstvene "istine" prihvaćamo suzdržano umjesto da objeručke prihvatimo prvu sljedeću znanstvenu teoriju koja može skliznuti u znanstveni koš za smeće u nekom budućem naraštaju? Ovakvo gledište nije općeprihvaćeno jer znanost nije obvezna javno objaviti svoje pogreške. Ona ima načina da se oslobodi svojih pogrešaka i vješto ih sakrije.

Slijede dva primjera: prvi, kad se znanost trebala pokoriti crkvi ali nije, i drugi, kada je crkva bila žrtveni jarac za zajedničku pogrešku. (Sljedeća dva primjera djelomično su uzeta iz djela Johna C. Lennox, *God's Undertaker: Has Science Buried God?* [Oxford: Lion, 2009.], str. 24,68)

1. Oslanjajući se na biblijski izvještaj, rani kršćanski mislioci (Augustin, Irenej, Toma Akvinski), smatrali su da svemir ima početak i da ga je stvorio Bog. Međutim, u velikom dijelu suvremene znanstvene ere vladalo je općeprihvaćeno mišljenje da je svemir beskrajn po starosti i po prostoru. Kada su ateisti raspravljali s kršćanima o postojanju Boga, branitelji su koristili postojanje svemira kao dokaz da Bog postoji. Ateisti su odgovorili "činjenicom" da je svemir beskrajn umanjujući tako značenje tog argumenta. Ako se kratko vratimo na kraj dvadesetog stoljeća, vidjet ćemo da je među znanstvenicima vladalo mišljenje da svemir doista ima početak. Međutim, pojedinci to nisu željeli priznati. Zašto? Zato što bi to kršćanima pružilo opravdanje za njihova kreacionistička vjerovanja. Razmislimo o tome za trenutak. Znanstveni dokazi, kao što su infracrveni pomak u svjetlosti dalekih galaktika i pozadinsko mikrovalno zračenje, podupiru teoriju da svemir ima početak. Ova je pretpostavka u skladu s biblijskim izvještajem. Međutim, znanstvenici su se opirali ovom zaključku jer je previše išao na ruku religiji. Zar ne bi bilo lijepo da znanstvena zajednica igra pošteno i jednostavno kaže: "Pogriješili smo. Kršćani kreacionisti koji svoja vjerovanja temelje na Bibliji bili su u pravu."

2. "Sporna teza" prema kojoj su religija i znanost u sukobu stekla je veliku popularnost zahvaljujući poznatom događaju s Galileom. Dramatični naslovi izvještaja kao što je "Galileo, veliki svjetovni znanstvenik, protiv Crkve, institucionalnog utjelovljenja neznanstvene religijske dogme", samo pojačava tu tezu. Naravno, Galileo je bio u pravu u vezi s heliocentričnim sustavom, srednjovjekovna crkva je pogriješila, ali

pogrešno je prikazano da je u pitanju bio jasan sukob između znanosti i religije i da je znanost pobijedila. Činjenica je da je Galileo vjerovao u Boga i Bibliju, i od toga nije odstupio cijelog života. Početne poteškoće nije imao s crkvom, već s akademijom. U pismu 1615. godine on tvrdi da su akademski profesori, koji su mu se suprotstavili, pokušali utjecati na vlasti Rimokatoličke crkve da govore protiv njega. Galileove znanstvene tvrdnje bile su prijatnija vladajućem akademskom aristotelizmu. Rim se složio s pogledom na svijet koji su zagovarali talijanski filozofi i profesori. Ovo shvaćanje ne opravdava ponašanje Rimokatoličke crkve prema Galileu, ali pokazuje da je Rim jednostavno bio u skladu s vladajućom akademskom misli onog vremena. Koristiti Galilea kao ilustraciju znanstvene pobjede nad religijom znači učiniti srednjovjekovnu crkvu žrtvenim jarcem i iskriviti povijest.

Ova dva primjera pokazuju da je antagonizam između vjere i znanosti pogrešno prikazan. Misao da kozmologija Velikog praska zapravo znači priznanje da su kreacionisti prvobitno bili u pravu danas je nepoznata. Kad je riječ o podrijetlu svemira, teorija Velikog praska sada se koristi protiv vjernika kao argument protiv postojanja Boga. Mnogi laici kreacionisti ne shvaćaju da je njihova pobjeda (da svemir ima početak) oteta iz njihovih ruku i koristi se da se, slikovito govoreći, ponovno unište.

Positivna je posljedica našeg postmodernističkog doba što je ono utjecalo na nas da priznamo činjenicu da su znanstvenici u istom položaju kao i svi drugi akademici koji rade u svojem području, i da je sva znanost koja postaje dostupna javnosti prošla kroz ljudsko rešeto subjektivnosti, pogrešivosti, pristranosti, etičkih sukoba i tako redom. Suvremeni sekularisti često promatraju znanost kroz ružičaste naočale i vjerojatno nisu svjesni da znanost nije ni blizu tome da opovrgne postojanje Boga ili pouzdanost vjere. Ali nemojte vjerovati riječima kršćana; poslušajte kritiku agnostičkog fizičara Davida Berlinskoga o zlonamjernosti njegovog polja rada (*The Devil's Delusion: Atheism and its Scientific Pretensions*, <https://www.goodreads.com/work/quotes/1639458-the-devil-s-delusion-atheism-and-its-scientific-pretensions>):

”Je li itko pribavio dokaz o Božjem nepostojanju? Čak nisu ni blizu tome. Je li kvantna kozmologija objasnila pojavu svemira ili zašto se on ovdje nalazi? Čak nije ni blizu tome. Je li naša znanost objasnila zašto je naš svemir tako fino podešen da omogućuje postojanje života? Čak nije ni blizu tome. Jesu li fizičari i biolozi voljni vjerovati u nešto tako dugo jer nije u pitanju vjerska misao? Dovoljno su blizu tome. Jesu li racionalizam i moralna misao pružili razumijevanje o tome što je dobro, što je ispravno i što je moralno? Nisu dovoljno blizu tome. Je li se-

kularizam u strašnom dvadesetom stoljeću bio sila koja je donijela dobro? Ni približno. Postoji li uskogrudna i nakaradna ortodoksnost u znanostima? Prilično postoji. Opravdava li išta u znanostima ili njihovoj filozofiji tvrdnju da je vjerovanje iracionalno? Ni približno. Je li znanstveni ateizam površna praksa u intelektualnom prijeziru? Točno tako.”

Ova kratka kritika i objektivni stav kršćanima poručuje da se ne trebaju povlačiti od proučavanja znanosti kao da je ona neprijateljski raspoložena prema teizmu ili Bibliji. Naprotiv, upravo je vjerovanje u Boga i u uređeno, svrsishodno i planirano stvaranje potaknulo neke od najvećih znanstvenih umova da se posvete znanstvenim istraživanjima u fizičkom svijetu.

O ljepoti

Tradicionalno postoji pet grana filozofije. To su sljedeće grane i njihovi ciljevi:

1. Logika: idealno razmišljanje
2. Etika: idealno ponašanje
3. Politika: idealna društvena organizacija
4. Metafizika: konačna realnost
5. Estetika: idealni oblik/ljepota

Iako se o mnogim od ovih tema može čuti kada se uključi radio, razmišljanja o ljepoti su rijetka. Prvenstveno zbog kulturološkog i moralnog relativizma našeg doba, ljepota se smatra pitanjem osobnog ukusa. Duboko u sebi, međutim, znamo da ova tvrdnja ne može biti točna. Kao što znamo da postoje temeljni pojmovi dobra koji ne ovise o vremenu, kulturi ili mjestu, tako je i s ljepotom. Kao što je jedan filozof rekao: “Ljepota je dobrota dostupna osjetilima.”

TREĆI DIO: Primjena

Ljudi se koriste argumentima i protuargumentima (logikom) da pokažu kako se treba ili ne treba ponašati (etika) ili upravljaju li političari na ispravan način (politika). Ali kada ste posljednji put prisustvovali razgovoru o ljepoti? Razgovarajte u razredu o ovim pitanjima:

1. Na koji se način “ljepota” shvaća u okviru kršćanskog pogleda na svijet u odnosu na svjetovni pogled?

2. Uloga koju umjetnost ima u našem životu možda se ne čini prioritetom, ali kada pomislimo kako mediji i umjetnost utječu na moralnost ljudi (razmislite o svojim poznanicima), značenje postaje jasno. Andrew Fletcher otišao je tako daleko da je rekao: “Dopustite mi da

napišem pjesme za narod i nije mi važno tko donosi zakone.” Zašto je to rekao? Kako adventisti preko glazbe, likovne umjetnosti i književnosti mogu dati svjedočanstvo o Bogu?

3. Društvo je zasićeno klišejima o znanosti i religiji. Nažalost, klišeji obično uzdižu znanost i ismijavaju religiju. Kako se adventistički učenici koji stupaju na područje znanosti mogu pripremiti da održe vjerodostojnost Biblije i kršćanskog pogleda na svijet?

4. Ne ide sva adventistička mladež u adventističke škole. Kako crkve mogu postati “škole” za ovu mladež i osnažiti njihovu vjeru u sekularnim školama?

Kršćanin i rad

PRVI DIO: Opći pregled

Rad je jedna od tri velike ustanove iz vremena prije pada koje su prenesene u naše trenutačne prilike nakon pada (Postanak 2,15). Druge dvije jesu svetkovanje subote (Postanak 2,2.3) i brak (Postanak 2,21-24). Tako rad, ili svrsishodna zaokupljenost zadacima, potječe izravno iz bezgrešnog raja.

Sve troje, ako se izvršava pod Božjim vodstvom, blagoslovi su prošlog Edena i budućeg Edena. Međutim, kao i sve na ovom svijetu, rad može imati svoje grešne i loše strane, koje svi možemo prepoznati. Radosna je vijest da Bog vrši djelo obnove i da je potpuno spreman pretvoriti ono čime smo zaokupljeni u podlogu za kršćanski rast i svjedočenje.

Mi ćemo većinu svojeg života kao odrasli provesti radeći; prema tome, ako svoju posvećenost Kristu na neki način ne možemo spojiti sa svojim pozivom, u velikom dijelu svojeg života nećemo moći iskoristiti prednosti života u čijem je središtu Bog. Možemo biti zahvalni što se savjet da “hodamo po Duhu” može pretvoriti u obećanje prema kojem će, bilo da smo u uredu, na gradilištu ili na polju, Krist biti u našem srcu i uz nas (vidi Galaćanima 5,25).

Još je veće ohrabrenje spoznaja da svaki posao koji obavljamo, ne samo isključivo vezan uz vjeru, može biti nadahnut Duhom. Bog je rekao Mojsiju da je Besalela ispunio “Duhom Božjim” da zna raditi s metalom, drvetom, kamenom i tkaninom pri gradnji Šatora sastanka (Izlazak 35,30-35). Ako Bog može Besalelov rad blagoslivljati Duhom, može i naš.

DRUGI DIO: Komentar

Pismo

Na um nam lako mogu doći određene ideje koje se čine biblijskima, ali nisu. Kao primjer služi nam raj iz prošlosti i budućnosti. Da je nama ostavljeno da načinimo Eden ili novu Zemlju, naš prvi pokušaj možda bi bio da ga načinimo mjestom blaženog zadovoljstva i dokolice. Za neke bi mjesto stalnog obožavanja Boga bilo jedini raj. Mnogi ne bi

prirodno uključili “rad” u prvi ili posljednji dom Božje djece. Ali evo što čitamo:

“Jahve, Bog, uzme čovjeka i postavi ga u edenski vrt, da ga obrađuje i čuva.” (Postanak 2,15) Izaija prikazuje novo nebo i novu Zemlju kao mjesto na kojem će naše vještine u vrtlarstvu ponovno biti potrebne: “Sadit će vinograde i uživati rod njihov.” (Izaija 65,21)

Rad u današnjem svijetu često služi kao odvratanje u najboljem i prepreka u najgorem slučaju kad je riječ o odnosima koje njegujemo, uključujući i naš odnos s Bogom. Kako onda rad možemo smatrati idealom?

Jednostavno rečeno, zar ne bi “obrađivanje” vrta išlo nauštrb bogoslužju i vremenu provedenom s Bogom? Slično je i sljedeće pitanje: “Ako je Bog sve što je Adamu bilo potrebno, zašto je stvorio Evu? Zar nije Bog bio dovoljan?”

Ispostavlja se da Bog Stvoritelj točno zna što je idealno za Njegova djela stvaranja. Bog je našim praroditeljima dao nekoliko stvari koje će zaokupljati njihovu pozornost i vrijeme — životinje, iznimnu prirodnu ljepotu, odgovornost da “napune” zemlju (Postanak 1,28), da “vladaju” djelima stvaranja (Postanak 1,28) i “da obrađuju i čuvaju” Edenski vrt (Postanak 2,15). Ovi nevin i sveti naponi Božje su namjere i On ih ne bi nama dao kad bi ugrožavale našu bliskost s Njim ili jednih s drugima. Mi možemo imati osjećaj “zajedništva” s Bogom čak i ako radimo nešto drugo, kao kada uživamo u druženju s onima koje volimo, zajedno obavljajući određene aktivnosti.

Današnje “radno” mjesto nije sveta sredina poput bezgrešnog raja koji je Bog stvorio u početku. Ali to ne znači da osjećaj “zajedništva” i dalje nije cilj koji trebamo iskusiti. Jednostavno svjedočanstvo o Henoku da je “hodio s Bogom” (vidi Postanak 5,22; 6,9; 48,15), o čemu svjedoči Pismo, prikazuje stalnu zajednicu koju i mi možemo imati s Gospodinom čak i dok radimo.

Pismo

Razmišljajmo o ovom ključnom tekstu: “Mojsije onda pozva Besalela, Oholiaba i sve one što ih je Jahve obdario vještinom; sve koje je srce poticalo da se prihvate posla i izvedu ga.” (Izlazak 36,2) Zapazite glagole koji se pojavljuju u posljednjem dijelu retka: poticalo, prihvatite, izvedu. Pogledajmo prvo hebrejski izraz *nasa’ + lev* (“potaknuti / pokrenuti srce”) koji nam priopćuje narav posla koji su obavljali. Riječ “potaknuti” u Starom se zavjetu javlja 650 puta i u osnovi znači “podići ili nositi”. Međutim, kada se stavi uz riječ “srce”, postaje idiomatski izraz koji označava neku dobru ili neku lošu stvar. U sljedećim redcima

označava nešto dobro (redci u kojima znači nešto loše navedeni su na kraju):

“A onda svatko koga je srce vuklo i duša poticala, dođe noseći svoj prinos u čast Jahvi za gradnju Šatora sastanka, za svaku službu u njemu i za posvećena odijela.” (Izlazak 35,21)

“Sve žene koje su bile vješte prele su svojim rukama i donosile što bijahu oprele: ljubičastog, crvenog i tamnocrvenog prediva i preprede-nog lana.” (Izlazak 35,25.26)

Ovome dodajmo i tekst o Besalelu. Sve su to pozitivni primjeri u Starom zavjetu kada je “srce vuklo”. Drugi prijevodi povezuju “vuklo” s pojmovima “dobrovoljan, spreman, dirnut”. Zapazite što ovi redci imaju zajedničko: svi se odnose na Svetište, svi obuhvaćaju mudrost i vještinu i svi uključuju dragovoljnost bez prisile. Ovi nas čimbenici upućuju na zaključak da naša radost može rasti koji god posao obavljali. Prvo, stjecanje vještina i napredovanje kojim se god zanimanjem bavili pretvara rad u blagoslov jer naše vještine i “mudrost” rastu. Drugo, dok obavljamo posao da bismo ugodili Gospodinu, kao žene koje su prele kostrijet za Božji Šator sastanka, svoj posao (i način na koji ga obavljamo) ne doživljavamo kao borbu, već kao naš dar Gospodinu. “Što god činite, činite od sveg srca kao Gospodinu, a ne ljudima.” (Kološanima 3,23) Treće, u svjetlu prva dva čimbenika, rad trebamo doživljavati ne kao zamku koju pokušavamo izbjeći, već kao nešto što sa žarom činimo iz srca — srca koje se podiže. Prema tome, kad radimo, 1) trebamo raditi Bogu na slavu i čast, 2) trebamo vježbati i razvijati vještine koje nam je On dao i 3) sve što radimo trebamo raditi voljnim duhom i žarkim srcem.

Osvrnimo se ponovno na posljednji dio našega ključnog teksta: “... koje god podiže srce njihovo da dođu da rade taj posao”. Druga riječ koju vrijedi zapaziti jest “dođu”. Ova riječ, *qarav*, znači “približiti se” i koristi se u smislu prilaska žrtveniku da bi se prinijela žrtva (Levitski zakonik 9,8). Ona ima isti korijen kako i riječ “žrtva”: na primjer janje za žrtvu (Levitski zakonik 3,7). Ali što Besalel i žene prinose? Oni prinose svoj rad, svoje vrijeme, svoje vještine. U biti, oni sami su žrtva. Zar to ne podsjeća na Rimljanima 12,1? “Zaklinjem vas, braćo, milosrdem Božjim da prinesete sebe kao žrtvu živu, svetu i ugodnu Bogu — kao svoje duhovno bogoštovlje.” Ova slika povezuje naš rad, nas same i naše bogoslužje u jedno duboko jedinstvo.

U Septuaginti (grčkom prijevodu Staroga zavjeta) hebrejska riječ *qarav* (pristupiti) prevedena je kao *prosporeuomai*. Zanimljivo je da se ova riječ javlja samo jednom u Novom zavjetu i odnosi se na dva čovjeka koja pristupaju Isusu (Marko 10,35). Nažalost, oni Mu ne pristupaju da

bi Ga obožavali ili da bi Mu služili, već da bi služili sebi. To su Jakov i Ivan, i oni prilaze Isusu da zatraže najpočasnije položaje (Marko 10,37). Prema tome, ovim retkom zaključujemo razmišljanje o “lošoj” upotrebi izraza “poticalo srce”. Kao što možemo pretpostaviti, srce koje je potaknuto može biti oholo i sebično (2. o kraljevima 14,10). Jakov i Ivan pristupaju Bogu ne da bi Mu se poklonili, već da se njima klanja; ne da služe, nego da im se služi. U ovom primjeru Jakov i Ivan stoje u opreci sa ženama koje predu kostrijet.

TREĆI DIO: Primjena

Razmislite i razgovarajte o sljedećem:

1. Što bi se dogodilo kad bismo riječ “rad” izostavili iz svojega govora i umjesto nje upotrijebili izraz “služba Bogu” kada govorimo o svojim poslovima? Kako bi se naš stav promijenio?

2. Postići izvrsnost (mudrost/vještinu), spremno služiti, stalno imati Boga na umu dok obavljamo svoje svakidašnje poslove zajednički je plemeniti cilj. Kako možemo neke od ovih ideala pretvoriti u opipljivu stvarnost u kojoj rad postaje pozitivno iskustvo?

3. Jeste li ikada uživali u određenom zadatku koji su svi ostali doživjeli kao težak rad, dok je za vas to bilo zadovoljstvo? Kako je to moguće?

4. Kako adventističko obrazovanje potkrepljuje biblijsko gledište o radu koje se suprotstavlja sekularnim predodžbama o karijeri koja je isključivo vođena financijskim razlozima?

5. Radujete li se novom nebu i novoj Zemlji znajući da će rad biti dio našeg vječnog života? Obrazložite.

6. Kako spoznaja da će rad biti dio naše budućnosti daje težinu činjenici da će i subota biti stalno prisutna u našem vječnom životu (Izaija 66,23)?

Subota — doživljaj Božjeg karaktera i življenje u skladu s njim

PRVI DIO: Opći pregled

Subota, koja je mnogo više od dvadesetčetverosatnog odmora od rada, u teološkom smislu bogat je i intimni dar vremena našeg Stvoritelja. Koliko god znamo o suboti, budite sigurni da uvijek postoji nešto što trebamo otkriti.

Ali kako je subota povezana s obrazovanjem? Sjetite se trenutaka kada ste najviše naučili o Bogu. Proučavanja, propovijedi, druženja, posebni govornici, pjesme, seminari, večernja bogoslužja, kampovi, zajednički ručkovi — u kojoj su mjeri ovi trenuci obuhvaćali trenutke subotnjeg dana? Ako razmislimo, za mnoge od nas subota je bila škola u vremenu u koju smo bili primljeni, u kojoj smo školovani i u kojoj smo doživotni učenici na putovima Božjim i u Božjem kraljevstvu.

Subota je također prilika da se podsjetimo na ono što smo zaboravili. Ispit vezan za subotu/manu bio je ispit povjerenja/poslušnosti kako bi se Izrael ponovno upoznao sa svojim Bogom nakon boravka u Egiptu. Isus je koristio subotu da ponovno izgradi svetost olakšavajući ljudsku patnju umjesto da daje prednost predajama koje su isticale zabrane vezane za subotu (Matej 12,11.12). Njegov briljantan i kratak ukor — “subota je stvorena radi čovjeka, a ne čovjek radi subote” — stoji kao spomenik ponovnog obrazovanja i popravljanja (Marko 2,27). Isus je “Gospodar i od subote” i mi možemo učiti o jednome proučavajući drugo (Luka 6,5).

DRUGI DIO: Komentar

Poticaj

Razmislite na trenutak o tome kako možete potaknuti nečije srce i um da postane poslušno Bogu, kao i Njegovoj zapovijedi o suboti. Tijekom godina čini se da je došlo do pozitivne promjene u pristupu kad je riječ o poticanju ljudi da poštuju Božje zakone.

Možemo naglašavati negativne posljedice neposlušnosti (jad, ropstvo, kazna i smrt). Također možemo koristiti pozitivnu motivaciju u okviru koje je poslušnost prikazana tako privlačno da ljudi smatraju da propuštaju nešto značajno ako zanemare Božje zakone.

U razgovoru s kršćanima koji nisu adventisti postao sam posebno svjestan ove dihotomije unutar motivacija. Kada su saznali da sam anihilacionist (da ne vjerujem da postoji mjesto neprestanog, vječnog mučenja), dva različita kršćanina, koja se nisu poznavala, dala su isti komentar u dvije različite prigode: "Zar ne gubiš utjecaj u evanđeoskom radu i zadobivanju duša ako ne govoriš o paklu koji vječno gori?" Sjećam se kako sam bio zatečen ovim pitanjem i potiskujući zaprepaštenje, rekao sam kako smatram da su Isusov karakter i Njegov plan otkupljenja dovoljno dopadljivi da privuku ljude k Bogu. Obojica su brzo nastavila, pomalo postidjeni, sličnim riječima: "Naravno, da, i to bi moglo biti dovoljno." Pomislio sam u sebi: "Da, nadam se." Ali njihova automatska reakcija na moj anihilacionizam u osnovi je bila: "Kako možeš dovesti ljude na Nebo bez spominjanja gorućeg pakla?" Zapazite kako teologija neumoljivo utječe na evangelizam.

Došao sam do spoznaje, možda po prvi put, da adventistički evangelizam i u proširenom obliku obrazovanje na jedinstveni način otkriva Božje srce i prikazuje Boga tako da ljudi budu privučeni, a ne psihološki prisiljeni da dođu k Njemu. Baš tako mislim: psihološki prisiljeni. Jer, iskreno, ako je vječno mučenje u ognju stvarnost izgubljenih, samo mi recite čarobne riječi ili u koje pravovjerne doktrine da povjerujem kako bih izbjegao vječnu sumpornu noćnu moru! Tko zna do koje mjere crkve pune svoje crkvene klupe na osnovi te tvrdnje? Međutim, adventističko obrazovanje ne služi se takvim sredstvom u postupanju prema svojim učenicima. Naravno, konačna smrt i žaljenje opravdane su negativne stvari i u nekim slučajevima one mogu pokrenuti nekoga na ozbiljno razmišljanje o svojoj budućnosti; ali osim svih negativnih stvari, ima na desetke pozitivnih koje potiču osobu da djeluje na osnovi onoga što će primiti, a ne na osnovi onoga što treba izbjegavati. Razmislite o sretnom braku: je li strah od boli i složenih posljedica razvoda ono što drži bračne drugove zajedno ili su pronašli drugi izvor koji ih povezuje? Primijenimo ova razmišljanja na značenje subote.

Pismo

Četiri evanđelja sadrže osamdeset devet poglavlja. Prilično je lako uvidjeti koliko ovih poglavlja govori o Isusovom razumijevanju subote. Pronalazimo jedanaest primjera. To znači da jedno od osam poglavlja u evanđeljima govori o suboti. Ta značajna brojka postaje još važnija kada

se sjetimo dvije činjenice: 1) Isus je učinio toliko mnogo djela da Ivan kaže da “ne bi ni u cijeli svijet stale knjige koje bi se napisale” (Ivan 21,25) da su sva ona zabilježena. 2) Najstarija evanđelja vjerojatno su bila napisana trideset ili više godina nakon Isusove smrti. Sada povežite te dvije činjenice. Među većinom kršćana vlada mišljenje da se ustanova subote okončala na križu; ali, da je tako, zar ne bi bilo čudno što se osmina evanđelja bavi Isusovim reformama subote? Da je ustanova subote već bila mrtva trideset godina, pogotovo u svjetlu činjenice da je bilo toliko mnogo druge građe o Isusovom životu koja se mogla zabilježiti, kako bi ovo naglašavanje subote bilo važno za mladu Crkvu? Odgovor glasi da su prvi kršćani i dalje svetkovali subotu. Iako je istinit, to je možda najmanje zanimljiv zaključak. Mora postojati dublje značenje. Evo nekoliko zadivljujućih veza između subote, spasenja, Isusa i Njegovog kraljevstva (sljedeći ulomak uzet je iz: Ghana Robinson, *The Origin and Development of the Old Testament Sabbath — A Comprehensive Exegetical Approach* [PhD Dissertation, of Hamburg University, June 1975.], str. 413,414):

1. Rodoslovlja Evanđelju po Mateju i Luki uređena su prema sedmerostrukom modelu, *sabatikal*, ili modelu koji se temelji na broju djelivom sa sedam. Matej, na primjer, navodi tri skupine od četrnaest naraštaja u kojima Abraham, David i Isus zauzimaju najvažnije mjesto. Isus je nastavak i kulminacija djela spasenja, koje je započelo u Izraelu. Luka spominje sedamdeset sedam naraštaja, počevši od stvaranja pa sve do Isusa. Povezivanje Isusa sa stvaranjem preko rodoslovlja pokazuje da On nudi spasenje cijelom čovječanstvu, što je temeljna istina koju subota simbolički prikazuje.

2. Činjenica da je Isus “gospodar subote” (vidi Matej 12,8) znači da subota pripada Mesiji kao što je pripadala Jahvi u Starom zavjetu. U Starom zavjetu subota je bila znak Saveza koji je Bog uspostavio s Izraelom, da bi znali da je gospodar subote Bog (Ezekiel 20,20) i da ih On posvećuje (Ezekiel 20,12; Izlazak 31,13). Strancu koji je svetkovao subotu također je bilo obećano da će primiti “spomenik i ... vječno ime” u Njegovom domu (Izaija 56,5), koji treba biti dom molitve “za sve narode” (Izaija 56,7). “U tom je smislu subota sigurno dana radi ... čovjeka, za njegovo spasenje”. Isus naglašava ova ista pitanja postavljajući retoričko pitanje smije li se u subotu “spasiti život” (Marko 3,4) i one koji pate osloboditi od ropstva (Luka 13,16). Subota je usko povezana sa spasenjem u Starom zavjetu (Ponovljeni zakon 5,15), a isto je i u Isusovom slučaju u Novom zavjetu.

3. Kao što je Hram u Starom zavjetu bio mjesto oprosta, oslobođenja i spasenja, tako je Isus, koji je uzvišeniji od Hrama, sada mjesto

spasjenja. Spasjenje koje Isus donosi jasno se vidi u Njegovim iscjeljenjima (riječ “spasiti”, *sozo*, često upućuje na tjelesno izlječenje: na primjer Matej 9,22; Marko 6,56; Luka 17,19). Isus svoja djela iscjeljenja/spasjenja čini u subotu (na primjer Marko 3,4; Luka 13,10; Ivan 5,1.9). Svaki od ovih slučajeva mogao je pričekati do nekog drugog dana nakon subote, ali Isus možda namjerava “pokazati neizbježnost Božjeg kraljevstva” (Luka 4,16-19; 7,22) i namjerno povezuje subotu sa spasjenjem tako da subota ostaje “znak mesijanskog Kraljevstva”.

TREĆI DIO: Primjena

Ono što je rečeno u Komentaru vrh je ledenog brijega kad je riječ o razumijevanju značenja subote u Pismu. Mi adventisti trošimo toliko mnogo vremena pokušavajući poučiti druge da poštuju zapovijed o suboti s istim malim brojem tekstova. Prema tome, previdamo širinu nauka o suboti u Pismu. Konačno, da ne bi sav ovaj razgovor o suboti bio odbačen kao obično adventističko rastezanje Pisma ne bismo li pronašli još veću potporu za nauku o suboti, treba naglasiti da prethodni nauku koji povezuje Isusa, mesijansko kraljevstvo, novo stvaranje i subotu nije stvorio neki adventistički kršćanin. Osoba ne mora biti adventist da bi uvidjela ovu povezanost; samo joj je potrebna Biblija i otvoren um.

Držimo se nekih praktičnih savjeta da bismo više naučili o suboti ne samo kao o činjenici:

1. Čitajte i slušajte noviju teološku građu Instituta za istraživanje Biblije ili Adventističkog teološkog društva. Čak ako budete razumjeli samo četrdeset posto onoga što pročitate, ipak ćete nešto naučiti i vaše će se razumijevanje s vremenom produbiti.

2. Oformite malu čitateljsku skupinu koja će proučavati građu o suboti, što će biti veći izazov. Na ovaj način možete pomagati jedni drugima.

Nebo, obrazovanje i vječno učenje

PRVI DIO: Opći pregled

Većina ljudi nije svjesna neobične ravnodušnosti koja vlada u njihovom životu. Postoji najmanje na desetke ciljeva svakog dana, od obavljanja kućanskih poslova do ispunjenja određenih rokova. Zauzeti smo utvrđivanjem ovih kratkoročnih ciljeva, a zatim iznalaženjem načina kako da ih ostvarimo. Međutim, kada je riječ o utvrđivanju životnih ciljeva i načina njihovog ostvarenja, ukočimo se od straha. Kako je moguće da ljudi mogu biti toliko zabrinuti za sudbinu svoje omiljene sportske momčadi, a bezvoljni i ravnodušni prema svojoj vječnoj sudbini ili vječnoj sudbini svoje obitelji? U očajničkom pokušaju da razbije ovu ravnodušnost, Isus kaže: “Što, dakle, koristi čovjeku ako dobije cijeli svijet, a izgubi svoj život?” (Marko 8,36)

Oni koji odluče da ne žrtvuju sudbinu svoje duše radi prolaznog dobitka neće se razočarati. Naš novi život bit će ispunjen Božjom prisutnošću (Otkrivenje 21,3) i svaka tjelesna i duhovna potreba bit će ispunjena (Otkrivenje 7,16.17). Budući da je Isus odvajao vrijeme da nas uči o Bogu i Njegovim putovima dok je hodao Zemljom, možemo zaključiti da će se obrazovanje nastaviti i u budućnosti. Neće biti razočaranja, dosade i ravnodušnosti. Nećemo biti duhovi rastavljeni od tijela koji će lebdjeti kao para i povremeno svirati harfu. Daleko od toga. “I kako odmiču, godine vječnosti donosit će sve bogatija i slavnija otkrivenja o Bogu i Kristu. Kako napreduje znanje, tako će rasti ljubav, štovanje i sreća. Što ljudi više nauče o Bogu, to će biti veće njihovo divljenje prema Njegovom karakteru.” (Ellen G. White, *Velika borba*, str. 533; u izvorniku 678)

DRUGI DIO: Komentar

Pismo

Slava koja čeka otkupljene sa Zemlje ne može se dovoljno naglasiti. Prvo, neće više biti boli ni u kojem obliku: neće biti plača, tuge ni smrti (Otkrivenje 21,4). Neće biti izvora tuge jer Onaj koji sjedi na prijestolju kaže: “Evo sve činim novo.” (Otkrivenje 21,5) Grijeh kao izvor patnje bit će iskorišten (Otkrivenje 21,8). Drugo, primit ćemo utjehu za sve patnje iz prošlosti, jer će Bog “otrti svaku suzu s njihovih očiju” (Otkrivenje

21,4). Bit ćemo “kraljevstvo svećenika za Boga” (Otkrivenje 1,6) s nezaluženom i zapanjujućom prednošću da sjedimo s Njim na Njegovom prijestolju (Otkrivenje 3,21). Možemo samo zamisliti uzvišenost štovanja i hvale koja će obilno teći iz srca preplavljenih zahvalnošću za ono što su Bog i Jaganjac učinili za nas. Možete li zamisliti kako se pridružujemo starješinama i stavljamo svoje krune pred Njegove noge (Otkrivenje 4,10)? Kako mogu riječi opisati takav prizor?

Stalno nove spoznaje o Bogu

Iako ovo dobro zvuči, čime ćemo se baviti sve vrijeme? Kao ograničena ljudska bića, borimo se s pojmom vječnosti. Naše sadašnje iskustvo pokazuje da čak i stvari koje su nam jednom pružale zadovoljstvo, s vremenom gube privlačnost.

Nova Zemlja nikada neće biti nezanimljiva zato što iako svako zadovoljstvo ima rok trajanja, o Bogu neprekidno možemo stjecati nova otkrivenja. Nema sumnje da će naše srce cijelu vječnost ispunjavati čuđenje dok Ga budemo promatrali, slušali i učili od Njega. Sjetite se kako je Sveto pismo tisućama godina privlačilo pozornost Hebreja i kršćana. Shvatimo da će nam svaki dan proveden s Bogom dati novu Bibliju — punu informacija kakve nikad prije nismo čuli — dok budemo promatrali kako Bog iznova ostvaruje zajednicu sa svojim bićima i iznosi mudrost u tisućama različitih situacija. Bit ćemo zadivljeni. Abraham Heschel kaže: “Nikada u životu nisam molio Boga za uspjeh ili mudrost ili silu ili slavu. Tražio sam čudo i On mi ga je dao.”

Prema tome, kako znamo da će Nebo nadići naše najsmjelije snove? Zato što je u nas usađena određena svrha — da upoznamo Boga i zauvijek se radujemo s Njim. Dakle, osim ako netko ne misli da Bog ima siromašnu maštu, nikada ne bismo trebali biti zabrinuti da će nam biti dosadno ili monotono u vječnom životu. C. S. Lewis ovako razmišlja: “Bog nas je stvorio: izumio nas je kao što je čovjek izumio motor. Automobil je napravljen tako da radi na gorivo i neće dobro raditi ako upotrijebimo nešto drugo. Bog je konstruirao ljudski motor da radi na Njega. On je gorivo koje pokreće naš duh.”

Pismo

Možemo pretpostaviti da osjećaj čuđenja potiče učenje. Što možemo zaključiti dok promatramo djecu? “Pogledaj ovo! Kako se to događa?” pitaju ona dok se nečemu čude. Tajnovitost je još jedna karakteristika koja potiče učenje. Pavao je sebe smatrao upraviteljem “Božjih tajna” (1. Korinćanima 4,1). Tko ne bi želio čuti i saznati što Bog govori?

Pavao nastavlja misao i kaže da će stvari, kada Gospodin dođe, postati jasnije: “Zato ne sudite prerano, prije nego dođe Gospodin! On će osvijetliti što je sakriveno u tami i objaviti nakane srdaca.” (1. Korinćanima 4,5) On iznosi ovu misao kao obranu svoje službe. Iako Pavao koristi ovu misao u prilično uskom kontekstu, tekst se očito može primijeniti na čitav niz pojava koje trenutačno ne shvaćamo u potpunosti. Pojedini iz stvorenog svijeta izvori su neprocjenjivog istraživanja koje će nas sigurno poticati da učimo i sa zadovoljstvom saznajemo kroz vječnost; i kao što smo već zapazili, neiscrpn planovi, namjere i Božji karakter pružat će beskrajne prilike za učenje.

Još jedan tekst koji ističe nezamislivu slavu Neba glasi: “Ono što oko nije vidjelo, što uho nije čulo, na što ljudsko srce nije pomislilo: to je Bog pripravio onima koji ga ljube.” (1. Korinćanima 2,9)

Ovaj tekst ispunjava mnoge uzbuđenjem i iščekivanjem zadivljujućeg života na Nebu. Međutim, specifični kontekst ovog retka ne potkrepljuje misao 1) da nitko nije vidio ono o čemu se govori i 2) da je Bog na Nebu pripravio nezamislivo. Prvo, izraz koji slijedi odmah nakon retka o kojem govorimo glasi: “A nama je to Bog objavio po Duhu.” Dakle, to što nismo “vidjeli” ni “čuli” otkriveno je Pavlu i zajednici po Duhu. Govori li ovaj tekst o Pavlovom viđenju Neba? Ne radi se o tome. Redci koji prethode našem tekstu govore o “mudrosti Božjoj” sakrivenoj u “tajnosti”. Ta tajnost povezana je s uvodnom mišlju poglavlja, koja govori o “Isusu Kristu i to raspetom”. Raščlamba izraza “mudrost Božja” i “tajnost” u Pavlovim poslanicama pomaže nam da uvidimo o čemu Pavao govori kada kaže: “Ono što oko nije vidjelo, što uho nije čulo.” On govori o Evanđelju razapetog Krista i veličanstvenim ishodima (Efežanima 1,9.10; 3,3-6; Kološanima 1,26.27; 4,3; Efežanima 3,10.11). Tako shvaćen ovaj poznati tekst ne oduzima ništa od slave Neba. On govori o slavi poznavanja Boga i Njegovih namjera kao što se vidi u Kristu Isusu i sada možemo iskusiti ovu slavu po Duhu. To je naše iskustvo “Neba na Zemlji”.

TREĆI DIO: Primjena

Da postoji samo jedna sudbina, ta sudbina bila bi neizbježna što god mi učinili. Međutim, Biblija jasno kaže da postoje dvije sudbine (Ivan 5,29). Mi biramo i izbor ne može biti lakši. Svjesno donošenje ove odluke odličan je način da započnemo dan. Umjesto da ujutro čim ustanemo posegnemo za svojim telefonom, provjeravamo društvene mreže ili gledamo vijesti, zašto ne bismo glasno rekli, prije nego što nam stopala dodirnu pod, što sve odlučujemo kao Kristov sljedbenik. Na primjer:

1. Danas odlučujem da ću hoditi s Bogom.
2. Odlučujem da ću biti Kristov učenik i učiti od Njega.
3. Odlučujem da ću promatrati druge i odnositi se prema njima kao Isus.
4. Biram radost svetosti umjesto prolaznih grešnih zadovoljstava.
5. Biram vječni život umjesto vječne smrti.
6. Odlučujem dopustiti Isusu da me učini novom stvari u Njemu.

U subotnjoučiteljskom razredu zamolite učenike da navedu još neke odluke kojima mogu započeti dan.

Sve ono što znamo, naučili smo. Ova misao čini obrazovanje temeljem života. Obrazovanje obuhvaća sve — od znanja koje je potrebno da vežemo vezicu na cipelama, do spasonosnog poznavanja Evanđelja. Na Nebu će učenje trajati zauvijek. Kad bismo Boga mogli shvatiti u prvih stotinu godina, On ili ne bi bio Bog ili bismo mi bili Bog, a nijedno ni drugo nije točno. Hvala Bogu, On je i Darovatelj i Predmet konačnog dragocjenog dara danog čovjeku: dara vječnog učenja.

Razboritost, znanje i razumijevanje ukorijenjeni su u samom Bogu.

Bog je izvor svekolikog postojanja, Onaj koji je sâm stvorio i održava sve što postoji. Stoga svako pravo znanje, mudrost i razboritost imaju svoj krajnji izvor u samom Gospodinu.

Budući da je Gospodin izvor svekolikog istinskog znanja i svakog istinskog obrazovanja, kršćansko obrazovanje trebalo bi upućivati naš um na Njega i Njegovo otkrivenje o sebi samom.

Preko prirode, preko pisane Riječi, preko Kristovog otkrivenja u toj pisanoj Riječi, dano nam je sve što je potrebno da bismo došli u spasonosni odnos s našim Gospodinom i istinski Ga zavoljeli svim srcem i dušom.

Sveto pismo i njegova poruka o stvaranju i spasenju mora biti srž svekolikog kršćanskog obrazovanja.

Što vrijedi visoko obrazovanje u znanosti, književnosti, ekonomiji ili tehničkim granama, ako se na kraju moramo suočiti s drugom smrću u ognjenom jezeru?

www.adventisti.hr
www.znaci-vremena.com